AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Kübra YÜCESAN

ALANYA FOLKLORUNDA GEÇİŞ DÖNEMLERİ (DOĞUM- EVLİLİK -ÖLÜM ADETLERİ)

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2022

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Kübra YÜCESAN

ALANYA FOLKLORUNDA GEÇİŞ DÖNEMLERİ (DOĞUM- EVLİLİK- ÖLÜM ADETLERİ)

Danışman
Prof. Dr. Zekeriya KARADAVUT

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2022

Akdeniz Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Kübra YÜCESAN' ın bu çalışması, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Yavuz UYSAL

Üye (Danışmanı) : Prof. Dr. Zekeriya KARADAVUT

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Atila KARTAL

Tez Başlığı: Alanya Folklorunda Geçiş Dönemleri (Doğum- Evlilik- Ölüm)

Tez Savunma Tarihi :23./09/2022

Mezuniyet Tarihi : …./…./202…

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum "Alanya Folklorunda Geçiş Dönemleri (Doğum-Evlilik- Ölüm)" adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımca yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

İmza

Kübra YÜCESAN

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU BEYAN BELGESİ

Öğrenci Bilgileri	
Adı-Soyadı	Kübra YÜCESAN
Öğrenci Numarası	20195242010
Anabilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Danışman Öğretim Üyesi Bilgileri	
Unvanı, Adı-Soyadı	Prof. Dr. Zekeriya KARADAVUT
Yüksek Lisans Tez Başlığı	Alanya Folklorunda Geçiş Dönemleri (Doğum- Evlilik- Ölüm)
Turnitin Bilgileri	
Ödev Numarası	
Rapor Tarihi	
Benzerlik Oranı	Alıntılar hariç: %..… Alıntılar dahil: %.....

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Yukarıda bilgileri bulunan öğrenciye ait tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam ……. sayfalık kısmına ilişkin olarak Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarında belirlenen filtrelemeler uygulanarak yukarıdaki detayları verilen ve ekte sunulan rapor alınmıştır.
Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir:
( ) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise:
Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylarım.
( ) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise:
Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esaslarında öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.

Gerekçe:

Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlere uygun olarak tarafımca yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.

Prof. Dr. Zekeriya KARADAVUT

İmza

İ Ç İ N D E K İ L E R

ÖNSÖZ……..iv

KISALTMALAR…….vi

ÖZET……...vii

SUMMARY…….vii

GİRİŞ……..…2

1. Alanya Tarihi..... 2

1.1. İslamiyet Öncesi Dönem Alanya 2

1.2. Selçuklar Zamanında Alanya 3

1.3. Osmanlı Zamanında Alanya..... 3

1.4. Cumhuriyet Dönemi Alanya…….……...…4

2.Alanya'nın Coğrafi Konumu 4

3. Alanya'nın İklimi..... 4

BİRİNCİ BÖLÜM DOĞUM

1.1. Doğum öncesi..... 7

1.1.1. Kısırlığı Giderme -Gebe Kalma 7

1.1.1.1.Alanya'da Türbe Ziyaretleri Yoluyla Gebe Kalma…….6

1.1.1.2. Alanya'da Sağaltım Yöntemleri…..……7

1.1.2. Gebelikten Kurtulmak için Yapılan Uygulamalar 9

1.1.3. Hamilelikte Sakınılan Durumlar 9

1.1.4. Aşerme 10

1.1.5. Bebeğin Cinsiyetini Belirleme 10

1.2. Doğum Sırası..... 11

1.2.1.Doğuma Hazırlık Sürecinde Yapılanlar..... 11

1.2.2.Doğum Anı 12

1.2.3.Bebeğin Eşiği /Göbeği..... 13

1.3. Doğum Sonrası..... 14

1.3.1.Yeni Doğan Çocuk / Anne için Yapılan Uygulamalar 14

1.3.2.Beşik / Kundaklama..... 14

1.3.3.Lohusalık 15

1.3.4.Al karası / Albastı 15
1.3.5. Tuzlama 16
1.3.6.Kırklama 17
1.3.7.Bebeğe İsim Verme 18
1.3.8.İlk Diş, Tırnak, Saç 19
1.3.9.Yürüyemeyen Konuşamayan Çocuklar 20
Köstek kesme 20
Aydaş olma 21
Konuşamayan çocuk 21
1.4. Sünnet 22

İKİNCİ BÖLÜM EVLENME

2.1. Evlenme Biçimler 23
2.1.1.Kaçarak Evlenme 23
2.1.2. İç Güveysi 24
2.1.3.Akraba Evliliği 25
2.2. Evlilik Çağının Gelmesi 25
2.2.1.Görücülük/ Dünürcülük 26
2.2.2.Kız isteme 27
2.2. 3.Söz -Nişan 29
2.2.4.Gelin Kıyafeti 30
2.3.Düğün Aşaması 31
2.3.1.Okuntu/Çağrıcı 31
2.3.2.Çeyiz Serme, Çeyiz Getirip Götürme 32
2.3.3.Bayrak Töreni 33
2.3.4.Kına Eğlencesi 34
2.3.5.Gelin Alma 35
2.3.6.İndirmelik Âdeti 37
2.3.7.Düğün Eğlencesi / Yemek Eğlence 37
2.3.7.1.Eğlence 37
2.3.7.2.Yemek 38
2.3.8.Düğün Güreşi 40
2.3.9.İşin Olsun 40
2.4.Düğün Akşamı / Gerdek 40
2.4.1.Barışık Geleneği 41
2.4.2.El Öpme 41

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ÖLÜM

3.1.Ölüm Öncesi 43
3.1.1.Ölümü Düşündüren Hastalık ve Belirtileri 43
3.2. Ölüm Sırası 43
3.2.1.Ölüm Sırasında Hasta Başında Yapılan İşlemler 43
3.2.2.Ölümün Duyurulması 44
3.3.Ölüm Sonrası Defin İşlemleri 44
3.3.1.Yıkama 44
3.3.2.Kefenleme 45
3.3.3.Cenaze Namazı 46
3.3.4.Tabut 46
3.3.5.Ölünün Gömülmesi 46
3.3.6.Cenaze Evi /Ölü Evi 47
3.3.7.Ölü Yemeği 47
3.3.8.Yas Tutma 47
3.4.Ölüm Sonrası 48
3.5. Mezar Ziyaretleri 47

SONUÇ 50

KAYNAK KİŞİLER TABLOSU 52

KAYNAKÇA 55

ÖZGEÇMİŞ 59

FOTOĞRAFLAR 60

ÖNSÖZ

İnsan dünya sahnesinde ki evrimini üç önemli aşama ile tamamlar. Bu ilk insandan itibaren süregelmiş bir olaydır. Doğum, evlenme ve ölüm. Temelde bu üç aşamadan oluşan insan çeşitli coğrafyalarda yaşam şekilleri benimsemiş, bu benimsedikleri yaşam şekilleri kültür adını almıştır. Bende yapmış olduğum bu tez çalışmasında eski dönemlerden bu yana bir çok medeniyete , yerleşik ve konar göçer yaşama ev sahipliği etmiş Antalya ilinin Alanya şehrinde oluşmuş doğum, evlilik ve ölüm törenleri geçmişten günümüze gelecek şekilde derleme yöntemi kullanarak inceledim.

Çalışmamızın Giriş kısmında Alanya hakkında genel bilgiler verip Alanya'nın ne kadar süredir çeşitli kültürlere ev sahipliği yaptığı incelenmiştir. Alanya ilinin tarihi , konumu ekonomik yapısı, coğrafi konumu hakkından bilgiler verilmiştir. Sonrasında ise yapmış olduğumuz çalışmanın konusu çalışmalarımızda nelere dikkat edildiği hakkında bilgi verilmiş ve derlememiz üç esas başlık altında toplanmıştır.

Tezimizin ilk bölümünde doğum dönemi işlenmiş olup Alanya'nın doğusundan batısına doğum öncesi, doğum sırasında ve doğum sonrasında yapılması gereken uygulamalar, ritüeller incelenmiştir. İkinci bölümde ise evlilik dönemi incelenmiş geçmişten günümüze yaklaşık elli yıllık süre zarfında Alanya'da nasıl evlilik adetleri üzerinde durulduğuna bakılmıştır. Bu derleme çalışması yapılırken çeşitli yaş aralıklarında belirli kişilerle görüşülmüş bu görüşmeler derleme metoduna uygun olacak şekilde kayıt altına alınıp yazıya geçirilmiştir. İkinci bölümde aktarılan evlilik adetleri; geçmişte var olan ama günümüzde var olmayan, hala devamlılığı süren adetler üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde ise ölüm dönemi üzerinde durulmuştur. Ölümü bekleyen birisinin yanında ölüm anından ve ölüm sonrasında yapılması geren âdetler kaynak kişiler tarafından derlenmiştir.

Son olarak sonuç kısmında ise bu üç dönem hakkında edinilen bilgilerle geçmişten günümüze Alanya'da geçiş dönemlerinde hangi uygulamalar yapılmış bu uygulamaların doğu mahalleleri ile batı mahalleleri ve merkez mahalleler arasında ki benzerlikler farklılıkları nelerdir incelenmiştir. Geçmişte varlığını sürdüren âdet ve ritüellerin yerleşik hayat ve sahil bölgelerine dağılımı, teknolojinin ilerlemesi, Alanya'daki okur yazar oranına bağlı olarak değişip değişmediği yeni geleneklerin ortaya çıkıp çıkmadığı incelenmiştir.

Derleme yaptığım sıralarda zorlu pandemi döneminde dahi olsa beni evine alan kendi hayatlarından bilgiler verip güler yüzleri ve misafirperverlikleri ile yardımcı olan kaynak kişilerimin hepsine teşekkür ederim bu tezin ortaya çıkma sebebi o kıymetli insanlar bana

bilmediğim şeyleri öğrettiler ve onlar sayesinde bende bu tez ile benden sonrakilere de kültürün devamlılığını aktaracağım.

Çalışmalarım süresinde tez konumu belirleme aşamasında her şekilde yanımda olan yol göstericim bütün koşullarda bana akıl veren saygıdeğer hocam Prof. Dr. Zekeriya KARADAVUT' a yaşadığım zorlu süreçte derleme gibi bir alan çalışması yaparken tüm dünyayı etkileyen bir hastalıkla karşılaşmış olsam da bana her zaman her koşulda maddi ve manevi destek çıkan annem Durdane YÜCESAN, babam Hüseyin YÜCESAN ve kardeşim Burak'a uzaklardan da olsa yakınımda her daim destekçilerim canım arkadaşlarım Edanur ve Sedanur' a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

KISALTMALAR LİSTESİ

Doç. Doçent
Dr. Doktor
KK. Kaynak Kişi
Prof. Profesör
s. sayfa
TDK Türk Dil Kurumu
vb. ve benzeri
vd. ve diğerleri
Yay. Yayınları

ÖZET

Ekin insanoğlunun yüzyıllardır, uğraşları sonucu ortaya çıkarttığı üründür. Halk bilimi alanında ekin ya da kültür ise kökenlerimize bağlı kalarak geçmişten günümüze aslımızı korumak, yaşatmaktır. Bunu yapmanın en önemli yollarından birisi de derleme yöntemi ile geleneksel kültürü yazıya aktararak gelecek nesillere aktarmaktır.

Bu çalışmamızda Alanya bölgesinin doğusundan batısına bütün mahallelerinde derleme çalışması yaparak geçmişte var olan geçiş dönemi ritüellerinde Yörük kültüründen esintiler ve yerleşik hayata geçişin ve teknolojinin gelişmesi ile gelenek göreneklerimizde ne türlü değişim ve devamlılığın olduğu ortaya çıkartılmak amaçlanmıştır.

Bu çalışma esnasında Alanya da var olan yüz mahalle gezilerek orada var olan derleme için konuşmayı kabul eden 59 kaynak kişi ile konuşulmuştur. Konuşulan kaynak kişiler tamamen doğma büyüme Alanyalı kişilerden seçilmiş araştırmada Alanya dışından buraya yerleşmiş kişiler alınmamıştır. Bunun amacı araştırma konumuzun Alanya bölgesinde yaşayan insanların geçiş dönemlerinin incelenmesinden dolayıdır. Alanya bölgesinde yaşayan konuşmacılar, kendi içlerinde mahalle ve yaş sınırlarına ayrılarak doğu ve batı mahallelerinde ayrı incelemeler yapılması amaçlanmıştır. İnceleme sonrası elde edilen verilerle evlilik, doğum, ölüm adetleri kapsamlı bir şekilde incelenmiş olup yıllar içinde ki değişimleri nedenleri ile birlikte sonuçlandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Alanya, Doğum, Ölüm, Evlilik, Ritüel, İnanç

SUMMARY
TRANSİTİON PERİODS İN ALANYA FOLKLORE (BİRTH, MARRİAGE, DEATH)

Kultur is the product that mankind has produced for centuries as a result of their efforts. In the field of folklore, kultur or culture is to preserve and keep our origin alive from the past to the present, by adhering to our origins. One of the most important ways to do this is to transfer the traditional culture to future generations by writing down the traditional culture with the collation method.

In this study, it is aimed to reveal what kind of change and continuity in our traditions with the breezes of the nomadic culture and the transition to settled life and the development of technology in the rituals of the transition period that existed in the past, by compiling all the neighborhoods from the east to the west of the Alanya region.

During this study, about a hundred neighborhoods in Alanya were visited and 56 resource people who were present there and agreed to speak for the compilation were talked to. The interviewees were selected from people who were born and bred in Alanya, and people who settled here from outside of Alanya were not included in the study. The purpose of this is due to the examination of the transition periods of the people living in the Alanya region of our research subject. It is aimed to make separate analyzes in the eastern and western districts by dividing the speakers living in the Alanya region into neighborhood and age limits. With the data obtained after the examination, marriage, birth and death customs were examined in detail and their changes over the years were concluded with their reasons.

Keywords: Alanya region, kultur, transition of the tradition

GİRİŞ

İnsanın tek başına mücadele edememesi obaları, obalar sonraki dönemlerde toplumları ortaya çıkartmıştı. Toplumların yüzyıllar boyunca yaşadıkları deneyimler sonrasında kültür, gelenek kavramını ortaya çıkartmıştır. Değişmeye devam eden toplum yapısı sanayi ve teknoloji kavramları ile birlikte, var olan gelenek devamlılığını sürdürebildiği gibi değiştirip yok etmeye de başlatmıştır.

Türk Dil Kurumunun açıklamasında yer alan kültür kavramının eşi olarak ekin kavramı kullanılmıştır. Toprağa ve geleneğe bağlı kalan millet sonuçlarını yine kendi temellerinde bulur ve var olan değişimle birlikte yenileşerek devam etmeye başlar.

Bizim çalışmamızın temellerini de oluşturan gelenekte yapılan araştırmalarla birlikte başta Selçuklu Devletinin önemli yerleşkesi olan Alanya'da sonra ki dönemlerden itibaren hem göçebelikle birlikte hem de yerleşik hayatta değişen kültürleri üç ana geçiş dönemi olan doğum, evlilik ve ölüm dönemleri şeklinde incelenmiştir.

Çalışmamız sırasında Antalya'nın Alanya bölgesinin tarihi hakkında genel bilgiler verilmiştir. Bu bilgilerde başta İslamiyet öncesi dönemlerden beri çeşitli isimlerle varlığını koruduğu bilgisi edinilmiştir. Alanya'nın kültür çeşitliliği incelenmeye başlandığında ise derleme metot ve yöntemleri göz önüne alınarak inceleme yapılması amaçlanmıştır. Geçmiş kavramı olarak nesnel verilerde edinilen bilgiler kapsamın yanı sıra inceleme esnasında var olan en deneyimli kaynak kişilere ulaşılmaya çalışılarak Alanya hakkında detaylı bilgi edilinilmesi amaçlanmıştır. Gelenek kavramının var olan toplumsal ilişkilerle çeşitlendiği göz önünde bulundurulduğunda Alanya'nın kültür çeşitliliğinin sebebi geçmişten günümüze kadar bir çok medeniyete ev sahipliği etmiş olmasıdır.

İslamiyet sonrası dönemlerde, özellikle Selçuklular Döneminde büyük bir önem kazanan şehirde kültür değişimi de kaçınılmaz bir hal almıştır. Türklerin Anadolu'dan sonra bu bölgeye gelmesi bu bölgelerde göçebe, yörüklük geleneğini yaşatması bu bölgede önemli bir gelenek değişimine sebep olmuştur. Uzun yıllar boyunca bu geleneği devam ettiren Alanya, sonra Cumhuriyet Dönemine ulaştığında bu kez de Turizm kavramının işin içine girmesi ile yine birçok farklı toplumu bünyesinde barındıran bir ilçe haline gelmiştir.

Çalışmamızın konusu olan Antalya'nın Alanya ilçesinde geçiş dönemlerinde doğum, evlilik, ölüm konuları üzerinde durulmuştur. İlk dönemlerde konar göçerlik ile birlikte kışlık yazlık olarak var olan bölgemizin bazı kesimleri Osmanlı zamanı sonrasında sahil kesiminde yaşamında etkisi ile farklı kültür medeniyetlerine ev sahipliği yapmıştır. Yine aynı sebepten

dolayı geçmişten günümüze kadar incelenen geçiş dönemleri adetleri farklı nedenlerden dolayı değişime uğrayıp uğramadığı incelenmiştir.

Bu çalışmaya başlamadan önce, alan çalışması yapılan farklı kaynaklardan literatür taramaları yapılmış, taramalar sonrasında kendi derleme çalışmamız için gerekli sorular oluşturulmuştur. Bu sorular Alanya'nın doğusundan batısına kadar çeşitli yaş gruplarındaki kişilere sorulmuştur. Kaynak kişilerimizin yaş aralığı, alan çalışmasında ortaya çıkan derlemede 90 ve 20'li yaş grubundaki kişilerden oluşmuştur. Bu kişilerden edinilen bilgiler kullanılmıştır. Edinilen bilgiler; doğum, evlilik ve ölüm ana başlılarına uygun şekilde tasniflendirilip incelenmiştir. İncelemeler sonucunda insan yaşamında üç temel evre olan doğum, evlilik ve ölüm dönemleri hakkında bilgiler verilmiştir.

Araştırmamızın sonucunda unutulmaya yüz tutmuş gelenek ve göreneklerimiz tespit edilmiştir Türkiye'nin başka bölgelerinde benzer yada farklı olan gelenek göreneklerimiz, incelenmiştir. Günümüze kadar varlığını devam ettiren geleneklerin değişiminde neden olan kaynaklar incelenmiştir ve edinilen bilgiler sonuç kısmında aktartılmıştır.

1. Alanya Tarihi

Antalya il sınırları içinde Toroslarla sahil boyunca bulunan güzel şehrimiz Alanya, bünyesinde çeşitli çay ,dere ve su kaynaklarını da barındırır ve her gelen insanı kendisine hayran bırakan bir yerleşke halindedir.

İbni Batuta'nın "Bu ülke dünyanın en güzel memleketidir. Tanrı güzelliklerini öteki ülkelere ayrı ayrı dağıtırken, burada hepsini bir araya getirmiştir. Burada dünyanın en güzel insanları, en temiz kıyafetli halkı yaşar ve en nefis yemekler pişirilir" (Koçak 2013: 17). Dediği şehir, Alanyadır. İslamiyet önceki dönemlerden beri hangi kavme ev sahipliği yaparsa yapsın herkesi kendine hayran bırakmıştır.

1.1. İslamiyet Öncesi Dönem Alanya

Toros dağlarının eteklerinde bir sahil şehri olan Alanya, İslamiyet öncesi dönemden itibaren çeşitli isimlerle anılarak yerleşim yeri halinde varlığını sürdürmüştür. Çok eski çağlardan itibaren "Korakesium" (Gök Karga) (Koçak,2013: 17). Daha sonra ki dönmelerde yine konumuna ve şekline bağlı olarak farklı isimler edinmiştir. Bunlara örnek olarak Bizans Döneminde bu bölge Yunan Yarımadasına bağlı olarak Kalanoros ismi ile adlandırılmıştır. Tarih boyunca yarım ada şeklinden dolayı birçok insana ev sahipliği yapmıştır.

1.2. Selçuklar Zamanında Alanya

İslamiyet'in kabul edilip Anadolu'nun Türkleşmesiyle birlikte Bizans'a bağlı bu sahil şehri çeşitli akınlara uğramıştır. 860 yılında Abbasiler tarafından bir süre zapt edildi sonraki dönemlerde ise Anadolu tamamen Türkleşmeye başladığında Selçuklular da Alaeddin Keykubat tarafından 1220 yılında fethedilip Türk şehri haline geldi. Bizans Devleti himayesinde şehrin adı Kalonoros iken, şehre bu dönemde Alaeddin Keykubat tarafından Alaiye ismi verilmiştir. Bizzat Alaeddin Keykubat'ın kışlak merkezi haline gelmiştir. Selçukların yıkılmasının ardından bir süre Kıbrıs himayesine giren şehir Karamanoğulları tarafından beylik haline gelmiş ve beylikler dönemini yaşamıştır. Şehir Fatih Sultan Mehmet zamanında Gedik Ahmet Paşa tarafından Osmanlı himayesine alınana kadar beylikler şeklinde varlığını devam ettirmiştir.

1.3. Osmanlı Zamanında Alanya

Fatih'in 1471 yılında fethinden sonra Akdeniz'e açılan en büyük kapı haline gelmiştir. Kanuni döneminde kalenin hemen yanına sahile tersanesinin yapılmasıyla birlikte bu önem daha büyük hal almıştır. Bu dönemlerde Alanya'yı ziyaret eden Evliya Çelebi Seyahatnamesinde Alanya hakkında

> "Kalesi, deniz kıyısında göklere doğru baş uzatmış yalçın kırmızı kaya üzerinde beş köşe İskender Şeddi gibi büyük bir kaledir. Çepçevre büyüklüğü 11.100 adımdır. Batı tarafı yüksek kayalar üzeredir ki göğe yükselmiştir. Doğu tarafı liman tarafına katılmıştır. Bütün evleri birbiri üzerine yapılmıştır, doğu tarafa nazırdır. Kuzey tarafında hendek vardır. Geri kalan taraflar Allah saklasın göklere baş uzatmış yalçın, Bîsütun Dağı gibi kırmızı kayalardır. Aşağı bakanın ödü patlar. Kıble tarafı da öyle yalçın kanara kayalardır" (Evliya Çelebi, 2011: 320-321).

"Osmanlının en kötü durumların da bile şehre hiç bir düşman askeri ayak basmamıştır. Tanzimat döneminden sonra 1846 yılında Konya kazası haline gelmiştir. Birkaç yıl boyunca Konya kazası olarak kalan Alanya 1868 yılında Antalya vilayetine bağlanmıştır" (Konyalı, 2011: 260).

Şehrin ismi Atatürk'ün 1931 yılında ki ziyarete kadar Alaiye olarak bilinirken, ismin telgrafa yanlış yazılması sonucunda bu isim Alanya haline gelmiştir. Günümüzde de Atatürk'ün koymuş olduğu bu isim kullanılmaktadır.

Geçmişten günümüze kadar birçok medeniyete ev sahipliği yapan Alanya cumhuriyetin ilanından sonra turizm ile birleşerek yine birçok medeniyete kucak açmıştır. Denizi, kumu, güneşi ile gelenlerin gitmek istemediği ve kendi kültürünü de yanında getirdiği Alanya ilçesi kültür çeşitliliğinde büyük bir önem arz etmektedir.

1.4. Cumhuriyet Dönemi Alanya

Alanya cumhuriyetin ilanından sonra 1950'li yıllara kadar geçim kaynağı olarak tarım ve hayvancılık ile uğraşan sakin bir kıyı kasabasıdır. Özellikle cumhuriyetin ilanından önce halkın büyük kısmı savaşta öldüğü için geride kalan halk geçimini var olan verimli toprakları ekerek sağlamaktadır. 1950'de ilk mağaranın bulunması ile birlikte bölgede kültür turizmi görülmeye başlanmıştır. Sonrasında da yurt dışından göç almaya başlayan ve turizm ile kendini geliştiren bir bölge haline gelmiştir. Alanya kültürel çeşitliliğe davetinin ilk kapsamlı adımını 1962 yılında yapılan "Alanya Festivali" (Koçak,2013;308). İle atmıştır. Sonraki dönemlerden günümüze gelindiğin de turizm bölgenin gelişmesinde önemli bir etken haline gelmiştir. Turizm göçü nedeni ile gerek çalışmak için gerek yaşamak için Alanya'ya dışarıdan çok sayıda insan gelmiştir. Bu gelen insanlar anlarında kendi kültürlerini de getirerek Alanya kültürüne etki etmişlerdir.

2.Alanya'nın Coğrafi Konumu

Alanya Greenvich'e göre 36 derece 33 dakikaya göre kuzey enlem ve 32 derece doğu boylamları üzerinde bulunmaktadır.

> "Akdeniz Bölgesinin Antalya İli sınırları içinde ve aynı adı taşıyan körfezin doğu kısmında yer almaktadır. Alanya'nın güneyinde Akdeniz doğusunda Gazipaşa, batısında Manavgat ilçeleri, kuzeyinde ise yüksek dağlık bölgeler yer almaktadır. Kuzeyinde batı Torosların kıyı silsilesi oluşmaktadır. Yükseklikleri 500-600 metre ile 2500 -3000 metre arasında değişen dağlar ve tepeler bulunmaktadır. Şehre kuzey bölgesinden giriş Kuşyuvası, Yelköprü, Dim ve Alara vadilerinden sağlanmaktadır" (Yetkin, 2000: 5).

Alanya bölgesinde sahilden bakıldığında Kızılkule ve çevresinde oluşan ilk yerleşke deniz kesiminden itibaren başlamış ve sonraki dönemlerde Toroslara doğru ilerlemiştir. Şuan ki Alanya'da 100 mahalle ve köy bulunmaktadır. Bu yerleşim bölgeler doğu mahalleler, batı mahalleler ve merkez mahalleler şeklinde ayrıldığında doğu ve batı kısımları hayvancılık ve göçebelik kültürünün devamlılığını sürerken merkez mahalle yerleşkelerinde sahile yakınlıktan dolayı geçim turizm ile sağlanmıştır.

3. Alanya'nın İklim

Alanya'da yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı geçen tipik bir Akdeniz iklimi hakimdir. Kışların çoğu zaman yaz gibi geçtiği bu yörede; yaz sıcağının etkisi öğleden sonra denizden karaya doğru esen meltem rüzgarıyla azalmaktadır. Alanya Yarımadası ile Toros dağları arasında oluşan boğaz bir hava akımı yaratarak yaz sıcaklığını düzenleyen olumlu bir etken olmaktadır. Turizm sektörüne hayat veren etkenler tabii güzellikler ve iklimdir. Tabii

güzellikleri ve tarihi değerlerinin yanında olumlu iklimiyle tam bir turizm cenneti olan yörede güneşleme süreleri, deniz suyu ve hava sıcaklıkları gibi iklim özelliklerinin aylara göre dağılımının bilinmesi büyük önem taşır.

Özellikle kış aylarında çok fazla yağış alır. “ kış mevsiminde bardaktan boşalırcasına gök gürültülü ve şiddetli yağmurlar yağar. Bu yağmurlara ek olarak kışın belli dönemlerde kar yağışları bölgede etkili olur (Yetkin, 2000;11).

BİRİNCİ BÖLÜM
DOĞUM

Orta Asya toplumlarında olduğu gibi Türk toplumunda da geçiş dönemlerinin ilk aşaması doğumla başlamaktadır. Doğum hem anne babanın toplumdaki yerini sağlamlaştırmak hem de dünyaya yeni bireyler kazandırmak açısından oldukça önemli bir olaydır. Toplum tarafından çocuk sahibi olan ailelere büyük değerler verilmektedir. Geçmişten günümüze kadar geçen sürede sadece çocuk sahibi olmak için evlenenler azımsanmayacak kadar fazladır. Toplumun en küçük yapı birimini oluşturan aile kavramını tam haline getirebilmek için bebek ve doğum oldukça önemlidir. Ailede çocuğun olması en çok annenin, yani kadının kendini ispat etmesi demektir.

Öyle ki Dede Korkut hikâyelerimizde bile çocuğun olması ya da olmaması saygınlık açısından büyük önem arz etmiştir. Dirse Han Hikayesinde sırf çocuğu olmadığı için Bayındır Han, kara otağa oturtulmuş, kara koyun eti yedirtilmiş ve "Oğlu kızı olmayanı Allah Teâlâ kargayupdur, biz dahı kargaruz belli bilsün. Bizde beddua ederiz belli bilsin" (Ergin, 2015: 21). Diyerek çocuksuzluğu bir ceza olarak görmüşlerdir. Buna ek olarak ocağı tüttürenin kadın olması kanısına vararak evde ocak yanmıyorsa uğursuzluk kabul etmişler ve çocuğu olmayan aile dışlanmaya başlamıştır.

Türk toplumunda doğumda en büyük saygınlığı kadınlar edinmektedir. Soyun devamlılığında kadın önemli bir rol sahibi olarak görülmüş, İslamiyet ile birlikte de annelik kutsal sayılacak hale gelmiştir hatta "Cennet annenin ayakları altındadır." Denerek anneliğin önemi vurgulanmıştır.

Çocuk, Alanya bölgesinde ebeveynlerinin geleceği için bir garanti ve teminat olarak görülmektedir. Kız ve oğlan çocuklarının kendilerine göre bereket getireceği düşünülmektedir. Öyledir ki kız çocukları evin neşesi olarak görülmektedir. Bunun sebebi olarakta kız çocuklarının erkek çocuklarına göre her zaman daha nazlı ve cıvıl cıvıl olmasıdır. Evde tek kızı olan bu dünyada kiracı, iki kızı olan ev sahibi, üç kızı olan zengin olarak görülmüştür. Alanya'nın merkez bölgelerinde kızlara değer verilirken daha kırsal kesimlere gidildiğinde tarımla uğraşıldığından dolayı erkek çocuk önemli sayılmıştır ve erkek çocuk sahibi olmak için " *Armudu taşladım oğlana başladım diyerek bir armut ağacını üç kez taşlama ritüeli gerçekleştirirler."* Her şeye rağmen oğlu olmayan ailelerde ilerleyen dönemlerde iç güveysi kavramını ortaya çıkartmıştır.

1.1. Doğum Öncesi

Evlilik, doğum öncesinde doğumu resmi kılmak ve doğan çocuğu meşru haline getirmek amacıyla yapılan bir ritüel olarak karşımıza çıkar. Yeni evli çiftler için düğünden hemen sonra doğum konusu hakkında sorular sorulmaya başlanır ve bebeğin hemen yapılması doğrultusunda söylemlerde bulunurlardı. Günümüzde yaşı biraz geçmiş çiftler evlendikleri zaman onlardan hemen çocuk sahibi olmaları istenilir. Eğer bu çiftlerin çocukları olmuyorsa çeşitli sağaltım ve tıbbi yardımlarla bebek sahibi olmalarına yardımcı olunurdu. Çünkü çocuk aile için kendi nesillerinin, soylarının devamlılığını teşkil eder.

1.1.1. Kısırlığı Giderme -Gebe Kalma

Toplum, evlilikle birlikte yeni evlenen gençlerden kısa süre içinde bir çocuk sahibi olmasını bekler. Çocuğun olmaması durumda ise özellikle kadında bir kusur olduğu düşünülmektedir.

Öyle ki kısırlık destanlarımız ve halk hikayelerimizde bile yer edinmiştir. Örneğin Leyla ile Mecnun mesnevisinin hikayesinde "Basra Beyinin çocuğu olmazdı, Bey bunun için birçok yol dener, adaklar adar, sonunca Tanrı ona bir çocuk verir"(Kanar, 2016: 13).

> "Manas Destanında ise Yakup Han eşinin çocuğunun olmamasından şikayet ederek " Bu hatunu alalı on dört yıl oldu bir çocuk koklayamadım , öpemedim bu hatun mezarlı yerleri ziyaret etmiyor elmalı yerlerde yuvarlanmıyor, kutlu pınarlar yanında gecelemiyor" diyerek dert yanmaktadır (İnan,1986: 168).

Türkiye'nin birçok bölgesinde olduğu gibi Alanya bölgesinde de çocuğu olmayan kadın için kısır, çocuğu olmayan ev için meyvesiz ağaç çorak tarla tabirleri kullanılmıştır. Erkek için ise dölsüz, züviyetsiz kavramları kullanılmaktadır. Ve çocuklarının olması için tıbbi sağaltmalar ve geleneksel sağaltmalar şeklinde iki uygulama ritüelleri ele alınmıştır.

1.1.1.1.Alanya'da Türbe Ziyaretleri Yoluyla Gebe Kalma

Geleneksel sağaltmalar bu bölgede genellikle türbe ziyaretleri hac ziyaretine giden kişilere verilen bebek kıyafetleri ve adaklarla sağlanırken, günümüze gelindiğinde ise tıbbın ilerlemesine bağlı olarak çeşitli operasyonlar ve ilaçlarla sağlanmıştır. Çocuğu olmayanlar genellikle türbe ve yatır ziyaretlerine gider. Oralarda ibadet ederlerdi.

Sapadere'de var olan bir Tepecik isimli bir yatıra gidilir, orada bir gece kalınır iki rekat namaz kılındıktan sonra adak adanır. Kız çocuğu olan tavuk erkek çocuğu olan horoz keserdi. Çocuğu olan kişi adağını tekrar türbeye giderek keser (k.k.4).

Mahmutseydi köyünde var olan Seydi Mahmut türbesinden kum alınır kumun böcekli çıkıp çıkmayacağına bakılarak çocuk sahibi olup olmayacağı anlaşılırdı. Bazı ziyaretçiler tarafından çocukları olsun diye türbeye arılık para bırakılır (k.k.2- k.k.11).

Fakırcalı köyünde taş kesen dede var oraya gidilir çocuk olsun diye dua edilir. Çocuğun olması durumunda adının Satılmış koyulacağına dair adak adanır doğan çocuğa sonrasında Satılmış ismi verilir (k.k.11).

Alanya'da, Hacet mahallesinde var olan El- Aksa Camisinin yakınındaki Hasan Dede yatırına gidilip oradan biraz toprak alınır hamile kalmak isteyen kadına bu toprağın altından üç kez su dökülür, bu işlem genellikle birbirini tekrar eden tek sayılı günlerde yapılır (üç Çarşamba gibi) sonrasında yatırdan alınan toprak yatıra geri götürülür (k.k.23).

Çocuğu olmayan kadınlar genellikle Alanya merkezde var olan Sitti Zeynep Türbesine gidip orada türbenin etrafında üç kez dönerek dua ederler "Zeynep Abanın yüzü suyu hürmetine rabbim bize çocuk ver" derler (k.k.55).

İncekum taraflarında geyik dağının başında Sultan Kız isimli bilinen bir evliyanın türbesine gider, orada adak adayıp çocuk sahibi olmak için dua ederlerdi. Hatta Sultan Kızın saklandığı mağaradan ellerine toprak alıp toprağın böcekli çıkıp çıkmayacağına bakarlardı (k.k.51).

Geçmişten günümüze bakıldığında türbe ziyaretlerinin hala yapılmasının en büyük sebebi İslamiyet etkisi dahilinde de olsa atalar kültüne saygının önemli olması ve bu saygı kapsamında çocukların saygılı büyük kişiler aracılığı ile Allahtan istenilmesidir.

Hocaya götürülür, hoca göbeğe taş bağlar o taş kırk gün kadının göbeğinde kalır (k.k.46).

1.1.1.2.Alanya'da Uygulanan Sağaltım Yöntemleri

Yatır ve türbe ziyaretlerine ek olarak geleneksel sağaltma yöntemleri de annenin çocuk sahibi olması için kullanılan yöntemlerdendir. Kadınlara göbek kaldırma tedavisi yapılırdı. Bazı sağaltma ocaklarında ise doğumun olması için muska yazılması ve suya duaların okunması şeklinde uygulamalar yapılır.

Özellikle eş/ göbek düşmesi kadınların hamile kalamaması için bir engel olarak görülmektedir. Bundan dolayı bir kadın hamile kalınmazsa eş/ göbek düşkünlüğünü önlemek için bölgenin ebesi tarafından kontrol yapılır. Göbeğin üzerine elek koyarak kadının göbeği yerinde mi diye bakarlar eğer kadının göbeği yerinde değilse göbeği yerine katmak için karın bölgesine bastırılarak tedavi edilir.

Bilen bir kişi tarafından hamile kalmak isteyen kadının göbeğine üç kere baş parmağı ile basılır, sonrasında kokan sedef çiçeği kapatılarak 3 gün bekletirler (k.k.22).

Kadının kıyafetine kırmızı ip bağlanır bunun sebebi kırmızının kuvvet ve gücü temsil etmesi kadının da bu güçten etkilenmesidir. Yapılan derlemede genellikle kırsal kesimlerde kadınların süt buğusuna oturması, kısırlığın giderilmesi için uygulanan yöntemlerdendir.

Çocuğum olmadığı için beni doktora götürmüşlerdi (k.k.12).

1.1.2. Gebelikten Kurtulmak için Yapılan Uygulamalar

Geçmişten günümüze bakıldığında çok çocuk olması durumunda, anne sağlığını bazen yitirebilir. Bu sağlık kaybının önlenmesi ve çok çocuk sahibi olmamak için bazı sağaltma yöntemleri uygulanılır. Bu sağaltma yöntemleri günümüzde yerini tıbbı doğum kontrol yöntemlerine bırakmıştır.

Çocuğu düşürmek amacıyla yüksek yerden atlanılır, ağır eşyalar indirilip kaldırılır, ebegümeci yaprağı kaynatılıp içirtilerek çocuğun düşmesi amaçlanır. Günümüzde bakıldığında aspirin gibi ilaçlarla çocuğun düşürtülmesi amaçlanır.

1.1.3. Hamilelikte Sakınılan Durumlar

Çok uzun zorluklar sonucunda hamile kalan kadın ,dokuz ay boyunca bebeğini sağlıklı büyütüp kucağına almak için çeşitli pratikler yapar. Genellikle istirahatle geçen zorlu bir süreç bu dönemde karşımıza çıkar.

Anne, daha önceden hamile kalmış ve düşük yapmış ise ilk hamileliğinde yaptığı işler yaptırılmaz, normal şartlarda bağda bahçede çalışan kadınlar, hamilelik döneminde bağ bahçe işleri ile uğraşmaz, ağır kaldırmaz.

Yolda sokakta bir şey görüldüğü zaman canı çekmesin diye, görülen yiyecekten ikram edilir. Hamile kadın mutsuz edilmemeye çalışılır anne karnında çocuğun hissedip üzülmesini istenilmez.

Isrıta, sürekli olarak düşük yapan, çocuğu olmayan kadınların karşılaştığı bir hastalık olarak karşımıza çıkar. Sürekli düşük yapan kadınlar Akseki de var olan Istıra ocağına giderek kendisine ve bebeğe muska yazdırır ve hocanın söylediği perhizi uygular. Isrıtıra'ya ek olarak hamile kadının hamileliği süresince istirahat etmesi gerekir.

Hamile kadın, bebeğinin aydaş olmasından korktuğu için ölü evi, yeni kırklı ev gibi yerlere gitmez (k.k.8).

diş çektirmezlerdi, Saç kestirmezlerdi (k.k.9).

Düşük riskim olduğu için doktorun verdiği ilaçları kullanıyordum (k.k.11).

1.1.4. Aşerme

Halk arasında aş yerme adıyla bilinen aşerme kavramı kadının hamileliğinde belli bir döneme geldiği zaman, canının belli yiyecekleri istemesi ve belli yiyeceklere karşı hassasiyet kazanması sonucu midesinin bulanması durumu olarak karşımıza çıkar.

Aşerme, vücudun hormon değişikliğine bağlı olarak genellikle yiyeceklere karşı aşırı hassasiyet kazanması durumudur. Bu duruma bağlı olarak kadının kendini sakınması gereken yiyecekler bulunmaktadır. Derleme yaptığımız yerlerden edinilen bilgilere göre hamile kadına belli dönemlerde gül koklatılmaz, kadın gülü koklarsa bebeğinin vücudunda gül lekesi olacağı düşünülür. Yine ciğer, kuş eti, balık gibi yiyecekler hamileliğin belli dönmelerinde yedirilmez. Hamile kadın aşerse bile bu etlere çiğ olarak dokunmasına müsaade edilmez. Bunun nedeni olarakta eğer kadın bu yiyeceklere çiğ olarak dokunursa çocuğunun vücudunda lekeler olacağını düşünülmesidir.

Yiyemeyeceği yiyecekler dışında, aşeren kadına canının çektiği her şey yedirtilmeye çalışılırdı. Öyle ki kadın aşerir ve yiyemezse çocuğun hırsız olacağı düşüncesinden dolayı hamile kadının bağda bahçede gözüne çarpan şeyleri izinsizce yiyebileceği düşünülmektedir. Yiyeceklerin dışında bazı değerlerin düşüklüğü nedeni ile bölgemizde toprağın ya da demirin aşerilmesi durumunda anne toprak yada demiri yalayabilir.

Çocuğa ilk gebe olunduğu zamanlarda et, ciğer türü şeyler yedirmezlerdi (k.k.11).

1.1.5. Bebeğin Cinsiyetini Belirleme

Hamilelik sırasında en önemli durumlardan biriside çocuğun cinsiyetin belirlenmesi durumudur. Çocuğun cinsiyeti ne olursa olsun ilk başta sağlıklı olsun düşüncesi vardır. Çünkü toplumda hem kız hem oğlan çocuğu aileyi bir bütün haline getirecek olguya sahiptir. kız evin bereketi ise oğlan evin direği olarak karşımıza çıkar. Buna örnek olarak Dede Korkut Hikayelerinde yine Kam Püre oğlu Bamsı hikayesinde Bayırdır Han ve diğer Beyler onun için ve Pay Biçen için "Allah Teala Kam püre için bir oğul Pay Biçen için bir kız versin diye" dua etmişlerdi (Ergin,2015: 64). Dualarının karşılığı olarakta kahramanların bir kız ve bir oğlu olmuştur.

Alanya'da ki kültürümüze bakıldığında kırsal kesimlerde erkek çocuğuna önem verilirken kız çocukları pek önem arz etmemektedir. Alanya'nın çeşitli yerlerinden edinilen bilgilere göre karın şekline göre bebeğin cinsiyeti belirlenebilirdi. Çok eski insanlar hamile kadının göbek şekillerine bakarak, karnın yuvarlaklığından bebeğin cinsiyeti hakkında tahminde bulunurlar. Bunun dışında, yine kırsal kesimlerde kelleye bakarak bebeğin cinsiyeti tahmin edilir, kellenin eti, kemiğinden sıyrılırsa oğlan, sıyrılmazsa kız olacağı düşünülür.

Kadının haberi olmadan birisi tarafından kafasından tuz serptirilir. Hamile kadın ilk burnunu kaçırsa kızı, alnını kaçırsa oğlu olacağı düşünülür.

Tüm bunlara ek olarak Alanya'nın bazı bölgelerinde bebeğin anne karnındaki ilk hareketleri cinsiyetinin tayin edilmesinde bir ipucu olarak karşımıza çıkar. Eğer bebek sağ taraftan ilk tekmelerini atarsa oğlan, sol taraftan ilk tekmelerini atarsa kız olacağı düşünülür.

Günümüze yaklaşıldığında ise cinsiyet belirleme ritüellerinin yerini tıp almıştır ve anne karnında bebek daha çok küçük aylardayken cinsiyeti belli olur. Ancak popüler kültürün etkisi ile günümüzde Alanya'da özellikle genç evli çiftler arasında cinsiyet belirleme partileri düzenlenmeye başlanmış, bu partilerde aileden anne babaya yakın bir aile üyesi, bebeğin cinsiyetini doktordan öğrenerek, anne ve babaya sürpriz parti yapar. Onlara bebeklerinin cinsiyetini söyler. Bu uygulama balon ya da pasta ile oluşan bir etkinliktir. Yapılan partide balon patlatılır ve balonun içinden pembe renk çıkarsa kızı mavi renk çıkarsa oğlu olacağı belli olur.

Ekşi ve tatlıyı seçme, birde paça ayırma vardı onun kemikleri saçaklı çıkarsa kız çıkardı öyle denerlermiş. onu ben denedim kalbime aldım dileğim şekilde çıktı (k.k.11).

Bölgemizde ye tatlılıyı doğur atlıyı ye ekşiyi doğur Ayşe'yi deyiminden yola çıkartılarak annenin ekşi ve tatlı yeme isteğinden yola çıkarak cinsiyeti belirlenir (k.k.42).

1.2. Doğum Sırası

1.2.1. Doğuma Hazırlık Sürecinde Yapılanlar

İlk bebeklerini büyük bir heyecanla bekleyen anne ve baba ilk çocukları için çeşitli hazırlıklar yapmaya başlar, bebeğinin sağlıklı şekilde dünyaya geldiğinde kullanması için başta kundağı olmakla birlikte beşik, döşek yorgan vb. eşyaları önceden hazırlanır. Yeni doğan bebeğin dünyada ki yeri yapılmış olur. Köy ve kırsal kesimlerde genellikle hazırlığı anne adayı yapardı. Bu gelenek geçmişten günümüze gelindiğinde bile, biraz değişime uğramasına rağmen hâlâ etkisini devam ettirir. Eskiden döşeğini kundağını elinde işleyen anne adayı artık bebeklerinin ilk kundaklarını alır hale gelmiş ve bu gelenek *"ailede ilk çocuğun ilk beşiğini anneanne ile dede alır"* lafını ortaya çıkartmıştır. Anne, bebeği için el işi yorgan ve kundaklar hazırlar. Babası ise tahtadan oyma beşikle bebeğin yatağını hazır eder. Şimdi günümüzde bakıldığında doğum hazırlığı "her şey pazarda var, istediğimizi alırız" düşüncesine dönüşmüş ve anne baba adayları bebeklerinin ihtiyacı dahilinde bütün eksikler çarşı pazardan temin edilebilir hale gelmiştir.

Günümüze gelindiğinde doğum hazırlıklarına ek olarak doğum yapılacak hastane odasının süslenmesi bebeğin cinsiyetine uygun konseptler belirlenerek, çikolataların şekerlemelerin yapılması şeklini almıştır. Bunlara ek olarak anne adayı son ayına girdiğinde bebeği ile fotoğraf çekimleri yapmaya başlar ve Alanya'nın çeşitli yerlerinde anne, karnında ki bebeği ile fotoğraflar çekilir.

Popüler kültürün etkisiyle son dönemlerde anneler arasında sık kullanılmaya başlanan Baby Shower (bebek doğmadan önce annenin doğum öncesi parti vermesi) terimi Alanya bölgesinde de karşımıza çıkan doğum öncesi bir etkinliktir. Ama bilinen etkinliklerin aksine Alanya'da yapılan bu etkinliklerde anne adayının yakın çevresinde ki kadınlar bir araya gelerek bebek hazırlığında anneye yardım ettikleri, eğlendikleri bebeğin kıyafetlerini yıkayıp temizledikleri anne ile vakit geçirdikleri güzel bir gün şeklinde karşımıza çıkar.

Doğumdan önce eşim erkek olacağını düşündüğü için mavi renkli bir yorgan yaptırtmış ve getirmişti mahallede ki marangoza da tahta bir beşik sipariş etmişti (k.k1).

Bebeğim olmadan 1 ay önce bir fotografçı ile anlaşıp Alanya'nın güzel yerlerinde doğum fotoğrafları çektirilmiş. sonrada bebeğimin ultrason fotoğraflarından anne karnındaki son gününe kadar olan fotoğrafları anı olsun diye videosunu yaptırtılmış (k.k.40).

Hamileliğimin son zamanlarında baby shower yerine yakın çevremi toplayıp bebeğime aldıklarımı gösterdiğim bir gün yapmıştım. onlarda o gün bebeğimin eksiklerini öğrenip ona göre doğumumda hediye getirmişlerdi (k.k36).

1.2.2.Doğum Anı

Annenin kolay doğum yapması hem kendi sağlığı hem de bebek için önemlidir. Bundan dolayı her yerde, doğum yaptıran kişiler bilgili ve tecrübeli kişilerden seçilmek zorundaydı. Doğum sırasında kadının yanında olan ebeler, hamile kadının sağlığı açısından bütün çabaları gösterseler de bazı durumlarda geleneksel yöntemlere de başvurmuşlardır. Ancak tıbbın ilerlemesi ile birlikte sıkıntılı olan doğumlarda sezaryen şeklinde ameliyat yöntemi ile anne ve bebeğe zarar gelmeden bebeğin dünyaya geldiği görülmüştür.

Bu bölgelerde bu yöntemlerden en çok uygulananı, doğumu yaklaşan kadının doğuma yakın yürüyüş yaptırtılması. Doğumunun ne zaman olacağının ailesi dışında kimseye söylenmemesi durumunda, kadının kolay doğum yapacağı düşünülmektedir. Yine Alanya'nın bazı bölgelerinde annenin kıyafetinin içinden karnından aşağıya doğru dualar okunarak üç kez sabun atılması âdeti uygulanır. Bu adete göre çocuk annenin karnından sabun gibi kayarak gidecektir. Bunlara ek olarak eskiden var olan bir âdetimizde doğum esnasında annenin eşinin

ayakkabısından üç yudum su içmesidir, eğer anne suyu içerse doğumun sancısız olacağına inanılır.

Doğumunu kolay olsun diye doğuma yakın hurma yedirirler , ılık duş aldırırlar. (k.k.11)

Doktor yoktu eskiden bir tane doktor vardı. Bu yüzden yaylaya göç ettiğimiz zaman yanımızda ebe bulundurulur, yolda doğum esnasında sancısı tutan kadın ebe tarafından göç yolunda doğurtulur (k.k.9).

Meryem ana isimli ot doğum sırasında suya konulur, suda genişleyen ot sayesinde kadının doğumunun kolay olacağı düşünülür (k.k.33).

Doğum süresinde annenin yüzünde lekeler ve çiller olursa doğum sırasında annenin saçları yüzüne sürülür lekeleri geçisin diye annenin saçları o lekeleri siler götürür (k.k.39).

1.2.3.Bebeğin Eşiği /Göbeği

Bebeğin eşiği, anne karnında anne ile bebeğim en önemli bağlantı noktası olarak karşımıza çıkar. Tıp dilinde kordon bağı olarak geçen bu bağlantı sayesinde anne ile bebek dokuz gibi bir zaman diliminde birbiri ile bağlıdır. Bundan dolayıdır ki anne ile bebeğin arasında ki bağ doğumdan sonra bile manevi olarakta olsa devamlılığını korur.

Anne, doğum yaptıktan sonra bebekle arasında ki bağ kesilir ve bebeğin vücudunda kalan küçük parçanın birkaç gün içinde kendiliğinden düşeceğine inanılır. Bebeğe bu eşiği düşmeden önde bölgemizde göbek adı olarak annenin istediği bir isim verilir ve eski dönemlerde göbek bağı düşene kadar bebek için bir ad koyma töreni yapılmazdı. Bebeğin bağı düştükten sonra ise bebeğe resmiyet kazandırmak için bir isim verilirdi .

Alanya bölgesinde bakıldığında geçmişten günümüze kadar gelen bir uygulama olarak doğumdan sonra bebeğin düşen eşiğinin nereye gömülürse ilerde çocuğun o bölgelerde yapılmış bir iş sahibi olacağı düşüncesi vardı. Bebeğin eşi camiye gömülürse bebeğin imanlı hacı olacağı, okul bahçesine gömülürse çocuğun okuyup büyük adam olacağı düşünülür. Kaynak kişilerimizden edinilen bilgilere göre bebeğinin göbek bağını evde barındıran insanların çocuklarının eve bağlı çocuklar olduğu bilgisi edinilmiştir

İlk bebeğim olduğunda babaannesi, eşiğini halası ile birlikte Kayseri'ye göndertmişti Konya'da Mevlana'nın oraya gömsün diye ama halası yolda giderken bebeğimin eşiğini düşürmüş. Ondan mıdır neden benim çocuğumda sürekli oradan oraya gezer daha bir yaşı yok ama gezmediği yer kalmadı, eve zor katarım. ikinci çocuğumda da eşini vermedim kimseye evde sakladım o da hiç yanımdan ayrılmazdı en son orta okula giderken gittim okula gömdüm evden azıcık uzaklaşsın diye (k.k.21).

"çocukları okuyup dini bütün bir insan olması inancıyla göbek bağı camiye gömülür" (k.k12).

1.3. Doğum Sonrası

1.3.1.Yeni doğan Çocuk / Anne için Yapılan Uygulamalar

Yeni doğan anne ve çocuk artık aile içinde kendini kanıtlamış bireyler olarak karşımıza çıkar ve sağlık açısından kendilerini koruyabilecekleri zamana kadar aile bireylerinden başkaları tarafından korunmaya muhtaçlardır. Annenin lohusalık dönemi olarak bilinen dönemde, anne kırk gün boyunca kendini toparlamalı ve yeni hayatına adapte olmaya çalışmalıdır. Bu konuda en büyük yardımcısı ise kendi annesi olarak karşımıza çıkar.

Bölgemize bakıldığında anne ve bebek yeni hayatlarına giriş yaptıklarında, onlara yapılan bazı uygulamalar karşımıza çıkar. Anne ve bebek çeşitli hastalıklardan ve nazardan korunmaya çalışılır. Doğum sonrası annenin sancılarından kurtulması için pekmez ve sudan yapılan şekerli bir tatlı yedirtilir, içinde ki ağrı ve sızıyı alması için yine çörek otunu kaynatıp anneye içirtilir. Sağlına bir an önce kavuşsun diye anne eğer çok sancılı bir doğum geçirmişse annenin rahmine tereyağı ile pişmiş yumurta kapatılır.

Yeni doğum yapan anneye badem kahvesi yaparlar badem ,zencefil, karanfil tarçının, bahar bitkilerinin içinde olduğu yedi çeşit bitki kaynatılır ve anneye içirilir her çeşit bitki anneye ayrı ayrı iyi gelir (k.k.22-k.k 38).

Yeni doğan çocuklara eskiden emzik olmadığı için , incirin kurusunu emzik yerine verirler (k.k.18).

Yeni doğan çocuk için nazar değmesin diye muska yazarlar, onu beşiğine koyarlardı (k.k.18).

Annenin sütü gelmesi için İncir ağacı kertirilir (k.k.47).

1.3.2. Beşik / Kundaklama

Bebeğin yeni dünyadaki ilk yatağı olan beşiğin eski dönemlerden itibaren tahtadan olması istenilir. Bu yüzden kırsal kesimlerde tahtacılar tarafından özel şekilde yaptırılır. Genellikle altı çölmekli olan beşiklerin çiş eğitimi de onlarla verilir. Günümüze gelindiğinde ise tahta beşiklerin yerini pratik ana kucakları gibi farklı beşikleri almıştır.

Tahtacılara tahta beşik yaptırılır. Beşiğin atına çiş öğrensin diye çömlek koyulur. Onun üzerine çocuk kundaklanır. Altılarına kargı koyulur. Bunun sayesinde çiş öğretilir (k.k.6).

Tahtacılara tahta beşik yaptırırlar defne ağacından bir delmelik yapardık sonra o deliğe bir çömlek koyardık. Onun üzerine pese atarız kömür atarız sonra üzerine bağlık deriz ip hazırlarız sonra yastık hazırlarız bebeği hazırlarız. Bebek o beşikte büyür (k.k.11).

Kundaklama bebeğin hareketsiz durması için bir bez parçası ile yapılan işlemdir. Bu işlemde çocuğun elleri ve kolları bezle sarılır üzeri bir ip yardımı ile bağlanır. Bu bağlanma işlemi bitince bebekler anne sırtında ve beşikte uzun süre kalır hale gelir. Alanya'nın bazı yerlerine kundaklama işine sübekleme ismi denir.

1.3.3.Lohusalık

Lohusa, "Yeni doğurmuş, doğum yapıp henüz yataktan kalkamamış kadına denir. Bu kadınlara halk arasında emzikli, loğsa, gibi isimler verilmiştir" (Acıpayamlı,1921: 65). Kadının kırk gün boyunca kendini koruması istirahat etmesi gerekmektedir**.** Lohusa kadının kırk gün mezarı açık olur düşüncesinden dolayı kadına çok iş yaptırmazlardı. Fiziksel olarak sağlına kavuşan kadının mental sağlığına da kavuşması için belirli bir süre geçmesi kadının kendini bebekli hayata hazırlanması gerekmektedir.

Yapılan araştırmada, lohusa kadını bazı kimseler ziyarete edebilirken, özellikle aynı dönemde doğum yapmış başka bir lohusanın ziyaret etmesi sakıncalı bir durum olarak karşılanır. Yine lohusa kadını kayınpederi ve kendi babası bir hafta rahatsız etmez ve ziyaretine gelmez düşüncesi vardır. Lohusa kadının halk arasında alkarası olarak bilinen kötü ruhlardan korunması için yalnız bırakılmadığı öğrenilmiştir.

Hasta olan kadın yeni doğan çocuğa bakmaya gelmez gelirse çocuğun yüzü kızarır, leke leke olur. O geçsin diye de yakın tanıdık bir kadının kirli çamaşırının üzerinde çocuğu çimdirilir (k.k.4).

Anne ile bebeğin yüzüne kırmızı tülbent örtülür, bulundukları odada yalnız bırakmaz. Demir makas bulundurulur (k.k.11).

1.3.4.Al karası / Albastı

Eski inanışlarla kötü ruhların insanlara musallat olacağı düşüncesinden yola çıkarak özellikle doğum sonrasında en savunmasız haliyle hayatta olan kadına o ruhların musallat olacağı inanışına bağlı kalınmıştır. Alkarası ya da albasması olarak bilinen hastalığın anne ya da çocuğa lohusalık döneminde buhran basması annenin depresif hal içine girmesi olarak karşımıza çıkar. Her yörede olduğu gibi bu bölgelerde de alkarası adıyla bilinen kötü ruhların ruhen anne ve bebeğini rahatsız edeceği düşünülmektedir. Bu inanışın temellerine bakıldığında İslamiyet etkisi dönemlerde Şamanizm inancından geldiği ve anneyi karabasan olarak tabir

edilen karanlık kötü bir ruhun rahatsız ettiği düşüncesi vardır. Alanya bölgesinde alkarası inancı sarı alkarası ve kırmızı al karası olarak ikiye ayrılmaktadır. Kırmızı albastısı olarak bilinen hastalığın genellikle anneyi etkilediği anne üzerinde ciddi ruhsal sıkıntılara sebep olduğu ifade edilir.

Sarı albasmasının çocuğu kaçıracağı yada korkutacağı, çocuğun yüzünde lekelere sebep olacağı düşüncesi vardır. Bu inançlar ekseninde anne ve bebek bu kötü ruhlardan korunmalıdır. Bu konuma için bölgemizde anne ve bebeğin yattığı odaya kuran koyma, anneye kırmızı tülbent örtme, bebeğin beşiğine sarı tülbent örtme, anne ile bebeğin odasının ışığının kırk gün boyunca beyaz ışıkla aydınlatılması gibi uygulamalar yapılmaktadır.

Bunların dışında, bazı mahallelerimizde bebeğin ilk dışkısı evin dış kapısında eşiğin altına konulursa o evin kötü ruhlardan korunacağı düşüncesi vardır. "Alkarasını, demir ve kara renkli eşyaların korkutacağı inancına bağlı kalarak yine annenin yatağının altına siyah saplı bıçak konulması hala günümüzde de devam eden bir gelenektir" (k.k.18).

Kötü ruhlar çocuğu korkutmasın diye çocuğun beşiğinin altına çörekotu da serperler anneye badem şerbeti ile nuska şerbeti yaparlardı anne sağlığına çabuk kavuşsun diye yedi çeşit bitki kaynatırlardı.

1.3.5. Tuzlama

Geçmişten günümüze kadar tuz kavramı gerek deyim atasözleri gerek pratiklerle hayatımızın her yerinde var olan bir nesnedir. Bu durum çocukla birlikte çocuğun evin tuzu biberi olması, aileye neşe getirmesi sözü ile karşımıza çıkar. Doğumda sonra çocuk için sağaltıcı bir ritüel olarak bebeğin göbeğinin düştükten sonra tuzlanması uygulaması karşımıza çıkar. "Kısa tanımıyla yeni doğan çocuğun tuzlu suyla yıkanması ya da tuz içinde bekletilmesi olarak karşımıza çıkar" (Açа, 2001: 94). Bu pratik Türkiye'nin birçok yerinde yapıldığı gibi Akdeniz bölgesinde özellikle Alanya'da tuzlamanın içine farklı maddeler katarak yapılmaktadır.

Tuzlama işlemi, genellikle bebeğin göbeğinin düşmesinden hemen sonra aile büyüklerinde kadınlar arasında kuşluk vakti dediğimiz sabahın erken vaktinde yapılması ile gerçekleşir. Tuzlamada bölgeden bölgeye çeşitli bitkiler konulacağı gibi genellikle bebek tuzlanarak yarım saat o tuz içinde bekletilir. Bu bölgede tuzlamaya ek olarak tuzlama parası toplanır ve bu para çocuğa harçlık olarak muhafaza edilir. Tuzlama geleneği geçmişten günümüze geçiş evresinde hala devamlılığını sürdüren bir gelenektir.

Doğum yaptıktan sonra göbeği düşene kadar bir şey yapmaz göbeği düşünce tuzlama yapılır, evde yemek verilir (k.k.18).

Çocuğun tuzlanacağı suya tarak, bıçak koyarlar. Tuzlamada tuzla balla çocuğun bütün vücudunu sarılır. Yarım saat tuzda bekletilir. Yıkama suyuna beyaz olsun diye süt koyulur (k.k.18).

Günün dolusuna çocuğu tuzlanır. Önce çocuğa bal sürerdik her yerine, sonra tuzla kınayı karardık çocuğun her yerine sürerdik yarım saat bekletirdik çocuğu sonra yıkardık (k.k.6).

Ben hala benden küçüklerin yeni doğum yapanların çocuklarını tuzlamaya giderim tuzlamada bazıları yemek yapar tuz yemeği derlerdi akrabalarına yemek yedirirlerdi. Tuzlama işini de göbeği düştükten sonra yaparlar zaten hemen çocuk tuzlanmaz (k.k.3).

1.3.6.Kırklama

Anadolu'nun her bölgesinde olduğu gibi bu bölgede de anne ve bebeğin kırk gün sonunda evden çıktıkları ilk gün olarak karşımıza çıkar. Annenin kırk gün boyunca açık olan mezarı kapanmış anne ve bebek yeni hayatlarını alışmışlardır. Kırk basması olarak bilinen kötü enerjinin atılması olarak karşımıza çıkan bir gelenektir. lohusa ile çocuğunun doğumdan sonraki kırk gün içinde hastalanmaları "halk arasında kırk basması, lohusa basması" (Örnek, 977: 146) olarak bilinmektedir. Bu sürecin bittiğinin göstergesi olarak anne ve bebek için çeşitli uygulamalar yapılmaktadır. Genellikle doğumdan hemen sonra ayak basılmamış yerden kırk ayrı taşın toplanması ile yapılan uygulamalarda aralıklarla; on beş kırkı, otuz kırkı ve gerçek kırkı şeklinde üç şekilde karşımıza çıkar. Geçmişten günümüze kadar bakıldığında kırklama işleminde kullanılan taşlar bir güğüm içinde bekletilir ve anne ile bebek o taşın olduğu güğümden yıkanır. o taşın güç kuvvet vereceğine inanılır. Daha sonrasında o taşlar yine ayak basmadık yerlere atılır.

Yapılan derleme sonucunda anne ve bebeğin kırkından ziyade hasta olan çocuklar için kırklama işlemi yapıldığı bilgisi edinilmiştir. Genellikle çok ağlayan ya da aydaş olarak bilinen çok zayıf çocuklar için kırklama işlemi yapılır. Aydaş olan çocuk için yapılan kırklamada hamile kadının hamilelik sürecinde ölen bir kişinin mezarından toprak alarak kırklama işlemi yapılır. Çok ağlayan çocuklar içinde yapılan kırklama işleminden yapılan uygulamaya göre çok ağlayan çocuk için yedi ayrı yerden yedi taş toplanır ince bir bezin üzerinde makas veya bıçak konularak o bezin üzerinden çocuk çimdirilir ve çocuğun ağlamasının duracağına inanılırdı.

Günümüzde Alanya'nın kırsal kesimlerinde hala devam eden kırklama işleminde suya konulan kırk taşa istinaden çocuğun kırklanacağı suya altın, süt, bıçak vb. nesnelerde eklenmiştir ve bunların eklenmesine sebep olarak süt katıldığında çocuğun teninin beyaz olacağı altın katıldığında ise çocuğun ilerde değerli bir insan olacağı düşüncesi hakimdir.

Kırklama işleminden sonra kırk uçurması geleneği toplumumuzda var olan bir gelenektir. Kırk uçası geleneğinde anne ile bebek kendi kırk banyosunu yaptıktan sonra evden en yakın komşu ya da aile büyüğüne ziyarete giderdi. Gidilen aile büyükleri de çocuğa kırk uçması olarak farklı hediyeler verir. Bu hediyelere örnek verilecek olunursa bebeğe yumurta verilmesi bebeğin yumurta gibi bir çocuk olmasının istenilmesi, saçından aşağı un dökülürse uzun bir gelecek sürdürülmesinin istenilmesi olarak yorumlanmaktadır.

Eski geleneklerden birisi olarak karşımıza çıkan kırklama âdetinde artık çiftlerimizin bu geleneğe bağlı kalmadıkları saptanmıştır. Doğum işleminin bile hastanede yapıldığı dönemde anne ve çocuk kırklaması olmadan çıkabilir duruma gelmiştir.

Çocuk doğduktan sonra kırk basmasın diye yoldan kırk taş toplanırdı onu bir çapıta bağlanır güğümün içine atılır, anne de çocukta kırk gün o taşlı güğümde ki su ile yakınırdı. Kırk gününde ikisi de o suyla son kez yıkanır taşı atılır. Kırklama yapıldıktan sonra çocuğu tepesi aşağıya bir kez sallardık çocuğun boynu uzun olsun ince olsun diye (k.k.6).

Bazı bölgelerde kırklamanın içine kilde koyarlar kına ile kili karıp çocuğu öyle kırklarlar. Bu yapılan karışımı sadece çocuğun kalbinin üzerine süremezler onun dışında her yere sürerler (k.k.12).

Evi kırkladıktan sonra ilk gittikleri evde çocuğun ağzına bal sürülür ağzı tatlı olsun diye saçına un serperler sağı sakalı ağarsın diye, koynuna yumurta koyarlar çoğalsın diye. Para verirler zengin olsun diye (k.k.31).

Anne çocuğa nazar değmesin diye kırk gün yatarlardı. Kayınvalidem beni kırk gün yatırdı misafir geldiğinde kırk taş biriktirirler onu tasın içine koyarlar onunla çimdirirler kırkı çıkınca onla evi de onla yıkarlar. Sonra o taşı ayak değmedik yere atarlar (k.k.18).

Leğenin içine malzemeleri koyarsın yaprak anahtar altın yüzük anne babanı iç çamaşırı koyulur. Çocuk onun üzerinden yıkanır (k.k.42).

Çok eskiden kırk dalgadan yumurtanın kabuğu ile su toplanıp onun ile kırklanırdı (k.k.43).

1.3.7.Bebeğe İsim Verme

Türk toplumunda ad verme geleneği büyük bir önem arz etmektedir. Dünyaya yeni gelen çocuğun adı ile yaşayacağı, toplum bilincinde kendini ispat etmek istemesi, yeni kimlik arayışı olarak önemli dönemdir. Günümüzde resmi olarak doğan ilk çocuğa isim koyma zorunluluktur ama eski geleneklerde çocuğa hemen isim verme gibi bir âdet yoktu. Dede korkut hikayelerinde de yer alan isim koyma töreninde çocuğun kendi adını alacağı gün beklenir ve bu bağlamda yaptığı kahramanlıkla kendi adını hak etmesi istenilirdi. Buna örnek olarak Boğaç

Han hikayesinde Boğaç'ın on beş yaşına kadar isminin olmaması ve Bayındır Hanın boğasıyla yaptığı kavgayı kazanması ile isim kazandığı gösterilebilir. Dede Korkut: "Bir boğa öldürdü adı Boğaç olsun adını ben verdim, yaşını Allah versin" (Ergin, 2005: 26). demiş ve artık çocuk kimlik kazanmıştır.

Geçmişten günümüze kadar bakıldığında isim verme âdeti yine büyükler tarafından yapılmaktadır. Bebe doğduktan sonra üç günlükken dedeleri ya da hocalar tarafından ezan eşliğinde kulağına ismi üç kez tekrar edilirdi. İsim koyma bu işlemle dini yönden tamamlanmış olsa da resmi olarak çocuğun okula gideceği yaş beklenirdi bunun nedeni olarak kırsal kesimde hastalıklardan dolayı yada fazla doğumlardan dolayı birçok çocuğun toplu olarak resmi kayıtlara geçirtilmek istenilmesidir.

Yapılan derlemelerde geçmişten günümüze kadar bakıldığında eski dönemlerde bebeklere aile büyüklerinin ismi verilmesi önemli bir durumdur hatta kaynak kişilerden edinilen bilgilere göre bir ailede ilk doğan çocuk için kayınvalidenin , kayınpederin adı geldi şeklinde söylemlerde bulunurlardı. Bunlara ek olarak birden çok bebeği olan aileler doğumu yaptıran ebelerde isim için önem arz etmektedir. Zor doğum yapan bir kadın doğumdan ebenin yardımı ile sağlıklı çıkarsa ebenin ismi çocuğa verilirdi.

Yine isim verme töreninde evde büyükler bebeklere verilen ismi beğenmedikleri durumlar yada aynı isme sahip olanlar arasında karışıklık olmaması için başka bir ikinci isim çocuğa verilir.

Günümüze bakıldığında isim verme âdeti tamamen anne babaya bırakılmıştır. Eğer anne bebeğinin ismini rüyasında görmüş ise o rüyanın etkisi ile o ismi bebeğine verirdi. Uzun düşünmeler sonucunda kararsız kalındığı durumlarda ise bebeğin isminin verilmesi şansa bırakılarak beğenilen isimler arasından birinin şansla çekilmesiyle bebeğe isim verilmektedir.

Bebeğin kulağına isim ezanla birlikte okunurdu ezanı okuyacak kişi önce abdest alır. Ezanı okuduktan sonra üç kez çocuğun ismini tekrar ederek isim verilir. Ezanı da ailede büyük erkek kim varsa o okurdu (k.k.9).

Çocuk için çok isin düşünülürse ve hocalar yardımı ile bebeğe isim verilir (k.k.11).

1.3.8. İlk Diş, Tırnak, Saç

İlkler her insan için önemli ve unutulmaması gereken bir durum olarak karşımıza çıkar. Dünyaya gelen bebeğin sağlıklı olarak büyüdüğün en büyük göstergesi olarak ilk dişi, ilk saçı karşımıza çıkar. Bunların çıkması aile için büyük bir sevinçle karşılanır. Bu sevinçte bazı uygulamalarla kutsanmaktadır. Bu kutsanmalara çocuğun ilk dişinin çıkmasından sonra diş buğdayı, ilk emeklemeye başladığında çocuğa çeşitli şeyler seçtirilmesi olarak karşımıza çıkar.

İlk diş

Çocuğun gelişimi için ilk dişinin çıkması aileyi büyük bir sevince boğar ve bunu gören ilk kişi sevincinin göstergesi olarak çocuğa harçlık verir sonra ki gün ise bölgelerde diş diricesi, diş buğdayı olarakta bilinen bir aş pişirilir ve komşulara dağıtılarak çocuğun gelişiminde ki mutluluk paylaşılır. Yaptığımız çalışmada diş buğdayı kavramı farklı isimlerle karşıma çıkmış olsa da yapılan etkinlik aynıdır. Çocuğun ilk dişi çıktıktan sonra buğday, mısır, fasulye vb. iri taneli bakliyatların birleştirilmesi haşlanması komşulara dağıtılması ile oluşur. Bu gelenek hâlâ devamlılığını sürdürürken, diricenin komşulara dağıtılması yerini evde ya da dışarda çocuk için diş partisi yapılası şekline evrilmiştir.

İlk diriceden sonra çocuğun ilk saçının kesilmesi uygulamasında çocukların kız erkek fark etmeksizin saçlarının kazıtılması ve saçın ağırlığınca altın hediye edilmesi şeklinde uygulamalar yapılmaktadır. Yine benzer bir uygulama ilk tırnak için yapılmıştır. Tırnak kesildikten sonra çocuğa babasının cebinden para çektirilmektedir. Bunun sebebi sorulduğunda çocuğun "tırnakçı" hırsız olmaması için yapılan bir uygulama olduğu açıklanmıştır.

Diş diricesi yapmıştık. Buğday dizerdik ipe onu çocuğun tepesinden sallardık ipte kalanları mısırla birlikte haşlardık komşulara yedirirdik. Çocuğun dişleri sağlam olsun diye yapılırdı (k.k.6).

Eskiden ilk doğan çocuğa kurban kesilirdi. Akik kurbanı derler onun adına kesilirdi, sonrası ilk tırnağı kesildiğinde çocuğun eli babasının cebine eli sokulurdu oradan kendine harçlık çektirilirdi, ilerde çocuk kötü alışkanlık kazanmasın diye, ilk saçı kesildiğinde ağırlığınca altın verilirdi (k.k.3).

İlk dişi çıkan tırnağı uzayan çocuğa ağaç verirlerdi burada o ağaçta o çocuğun olurdu (k.k.9).

Çocuğun ilk saçını kestiklerinde ona zeytin ağacı yada buynuz ağacı dikerlerdi saçı da ömrü de uzun olsun diye (k.k.12).

Buğday mısır nohut fasulyeyi dirice pişirirler çocuğun sağlam olsun diye pişirirler herkese dağıtırlardı diş aşını dağıttıktan sonra karşılında para verirler çocuk için (k.k.18).

1.3.9.Yürüyemeyen Konuşamayan Çocuklar

Köstek kesme

Köstek, yürüyemeyen ya da yürümeye yeni başlayan çocukların ayaklarının birbirine dolaşması durumu olarak karşımıza çıkan bir tanımdır. Manevi bir ritüel olarak karşımıza çıkan köstek kesme işleminde çocuğun ayağına dolaşan görünmez bağın sembolik şekilde iple

gerçeğe aktarılması ve bu sıkıntıdan çocuğun kurtarılmasıyla sonuçlanır. Köstek kesme işini genellikle ailede düzgün ve seri yürüyen insanlar tarafından yapılması istenilir. Buna ek olarak da çocuğun ayaklarına ip bağlandıktan sonra ipe bir parça ekmek bağlanır ve o ekmeği bir köpeğe kaptırtırlar.

Çocuğun ayaklarını iple bağlıyorlar ipin ucuna da ekmek bağlıyorlar o ekmeği köpeğe kaptırtıyorlar (k.k10).

Çocuk çabuk yürüsün diye köstek keserlerdi ama kösteği yabancı birine kestirirler (k.k.18).

Aydaş olma

Aydaşlık, çocuğun doğumundan sonra yeterli gelişimini göstermemesi sağlıklı olmaması olarak yorumlanır bunun sebepleri olarak anne ya da bebeğin ıstıra denilen bir hastalığa sahip olması ya da annenin hamilelik sırasında ölü görmesi ve bunun sonucunda anne karnında çocuğun etkilenmesi sonucu olarak karşımıza çıkar çocuk aydaşlıktan kurtulsun diye anneye yaldız denilen delikli bir altın takılır ve o altınla anne kırk gün gezerse ilerde çocuğunun aydaş olmayacağına inanılırdı.

Çocuk ıstıradan dolayı aydaş olduysa çocuk üç Çarşamba, yol arasında çimdirilerek kırklanırdı (k.k.1).

Yaldız denilen bir altın evlendiğinde kırk gün onu üzerinde gezdirirse çocukları aydaş olmaz (k.k.2).

Aydaş olan çocukta kırklanırdı (k.k.8).

Aynı dönem doğum yapmış iki kadın iğne değiştirirdi mum dökerlerdi bir toprağı çocuğun altına koyar çimdirirlerdi sonra o toprağı aldığı yere koyarlardı (k.k.48).

Konuşamayan Çocuk

Çocuğun konuşamaması, gelişimi sürecinde bir eksiklik olduğunun göstergesidir ve konuşabilmesi için çeşitli ritüellerle çocuk konuşturulmaya çalıştırılırdı. Çocuğun konuşamamasını en büyük nedeni olarak nazar gösterilmiştir.

Çocuğun konuşması için geçmişte ses çıkartan farklı nesnelerden su içirtilirdi ya da bıldırcın yumurtası gibi sesli kuşlarında yumurtaları yedirilirdi.

Konuşmayan çocuk için malın çanından su içirirlerdi, çok konuşan geveze çocuk için ağzı dualı birine bir çarşamba terlik çaptırırdık. Çocuğun başını kazıttıktan sonra saçının ağırlığınca çocuğa altın verirlerdi (k.k.11).

Buralarda konuşamayan çocuklarının dilinin altı bıçakla çizilirdi. Çocuğun bu bağdan dolayı konuşamadığı düşünülürdü (k.k.51, k.k.59, k.k.50).

1.4. Sünnet

Sünnet özellikle erkek çocukları için yapılan ve önemli bir yeri olan bir uygulama olarak karşımıza çıkar. Erkek çocuğunun erkekliğe adım attığı bir tören olarak karşımıza çıkar sünnet törenleri toplu bir tören olarak karşımıza çıkarken sonraki dönemlerde eğlenceli törenler haline gelmiştir özellikle kırsal kesimlerde sıhhiye veya abdallar tarafından yapılır. Sıhhiyelerin geldiği zaman köylerde şenlikler ve yemekler yapılarak sünnet olan çocuklar için ziyafetler yapılırdı. Geçmişten günümüze gelindiğinde toplu sünnet törenleri daha bireysel hallere gelmiş ve çocuk adına eğlenceler yapılmıştır. Günümüzde yapılan sünnetlerde eğlencelere ek olarak çocuk adına okutulan mevlitler karşımıza çıkar.

Sünnet düğününü senede bir gün sıhhiye gelirdi toplu bütün çocukları o sünnet ettirirdik (k.k.6).

Sünneti abdallar gelirdi onlara kestirirdik toplu yemek yapardık yemek verirdik (k.k.11).

Sünnet için mevlid okutulur. Aile ve akrabalara yemek verilir (k.k.40).

İKİNCİ BÖLÜM
EVLENME

Hayatta geçiş dönemi uygulamalarının en önemli ikinci kolu olan evlilik, kadın ile erkeğin toplumun gözünde bir araya gelmesi yasalar karşısında anne baba olmaya elverişli olduğunun kanıtı ve toplumu oluşturan en küçük yapı taşı aile kavramının oluşumu olarak karşımıza çıkan kavramdır.

Evlenme şekli hayatımızda evlilik öncesi dönemden kızla oğlanın birbirini gördüğü süreçle başlar. Ailenin birbirini tanıması söz kesimi, nişan, çeyiz serme, kına, düğün, gelin alma süreçle devam eder ve düğün sonra gelin ve damadın ailelerine karşı yapmış olduğu ritüeller silsilesi ile son bulur.

2.1. Evlenme Biçimler

Evlilik, toplumda yer edinilmesi için önemli bir geçiş dönemi olarak karşımıza çıkar. Bu yüzden evlenilecek kişinin iyi seçilmesi gerekir. Alanya'da bu yüzden dolayı evlilikler genellikle tanıdıklar aracılıyla ya da akraba aileler aracıyla olurdu. Alanya`da uzun yıllar boyunca uzaktan gelene kız vermeme şeklinde durumlar mevcuttu. Bu durumun nedenleri arasında ailelerin kızlarını güvendikleri erkeklerle evlendirmek istemesi mal paylaşımı sırasında malın bölünmemesi gibi nedenlerden dolayıdır.

Sonraki dönemlerde Alanya'da nüfusun çoğalmaya başlaması başka şehirlerden insanların turizm, iş olanaklarının fazlalığı eğitim seviyesinin değişmesi sebebiyle Alanya dışından da evlilikler olmaya başlamıştır.

Eniştem buradaydı, benim eşimle de akrabaydı. Benim kocada içki miçki ne ararsan varmış enişte mde sen ne olacaksın böyle ben sana bir kız buldum senle onu evlendirelim. Demiş sonrada yazın biz yayladayken beni istemeye geldiler bir davar getirdiler o davara verildim ben (k.k.1).

Eşimin, ilk abisi gelmiş burayı çok beğendiği için askerliği bitirdikten sonra buraya yerleşmiş sonra eşim abisinin yanına çalışmaya gelmiş ilk bizim aile ile tanışmışlardı. Sonra biz birbirimizi bir düğünde gördük sevdik birbirimizi, iyi ki de evlenmişim (k.k.3).

2.1.1.Kaçarak Evlenme

Genellikle kırsal kesimlerde ve yokluktan dolayı meydana gelen kaçarak evlenme âdetinde kız ile oğlan evi anlaşsa bile düğün yapacak maddi gücün yetersizliğinden dolayı kız

olan evine kaçmasa da başka bir eve kaçardı. Bu gelenekte aileler arasında çoğu zaman tatsızlık çıkmaz ve düğün sonrası küslük olmazdı.

Genellikle fakirlik, öksüzlük sebebi ile karşımıza çıkan bu evlilik çeşidinde aileler arasında küslük olmaz ve kız oğlan evine değil, oğlanın akrabasından bir eve kendi rızası ile gider. Bir gece orda kalır ve kız o gittiği evden evlenip çıkar.

Yokluktan dolayı herkes kaçardı bende kaçarak evlendim. Köyde taş çekerdik, eşimin abisi ve eltim benim aklıma girdi. Bana sen git bunu götür bende arkandan gelirim dedi öylelikle kaçtık ben yukarı yakaya gittim orda birleştik biz oradan Aytap'a gittik. 3 gün saklandık orda sonra beni eve getirdiler (k.k.6).

Bu taraflarda kaçan çok olurmuş anası babası işi zorlaştırmak için vermezlermiş. Birbirini seven insanlarda oğlan kızı kendi evine de götürmez başka bir akrabasının evine götürürdü. (k.k.18)

Oğlumun birisi kızı kaçırdı da evlendi ona 2 gün düğün ettik Cumartesi günü kına yaptım kendi evimde Pazar yemekli düğün ettik. Aldığımız kız zengin birinin evlatlığıydı iki kez istemeye aracı gönderdik, adam kabul etti analık kabul etmedi kızı başkasına veresi varmış ama kızın gönlü oğlumdaydı kız bir gün yoluma çıktı eline bir kağıt sıkıştırdı. Kendi hikayesini yazmış gerçek ailesi hakkında bilgi vermiş birde beni oğlundan ayırma yazmış bende bundan dolayı oğlumdan ayırmamak için bir dünürcü buldum kızın babalığının yakın arkadaşının yanına gittim ona derdimizi anlattım. O akşam adamın ailesine dünürcü gönderdim adam kabul etti ama analık olan kabul etmemiş. İki kez istedik kabul etmediler. Bizde başka gitmedik. Sonra kızı İstanbul'a göndermişler tehdit etmişler kızı öbür oğlanla evlensin diye ama kız kabul etmemiş. Alanya'ya gelince kız oğlanla kaçtı gece 12'den sonra kızla oğlan geldi. Bende kendi evime değil başka eve götürdüm benden haber bekleyin ben gelene kadar kimseye gözükmeyin dedim bir hafta kızın ailesinin avukatı ile ailesi ile kızla oğlanı aradık. Ama sonunda pes ettiler. Bir hafta sonra kızı oğlumla davullu zurnalı düğün yapıp evlendirdik (k.k15).

2.1.2. İç Güveysi

Erkek çocuğu olmayan kız çocuğu olan ailelerde özellikle kırsal kesimler erkek gücüne ihtiyaç olduğu durumlarda yapılan bir evliliktir. Kız babasının kızını vermesinde ki tek koşul oğlanın evlendikten sonra kendi yanlarına yerleşmesi ve işerine yardımcı olmasını istemesidir. Bu teklifi kabul eden erkek düğünden sonra gelinin ailesi ile yaşamaya başlar.

Benim abim iç güveysi gitti iki kardeş iki kardeşi aldı. Abim evlenirken istemeye gittiklerinde bir oğlan benim yanımda evlenir kalırsa öyle veririm kızı demiş küçük abimde kabul etti iç güveysi olarak evlendi. Düğünle dernekle buraya evlendi, bir hafta sonra karısını

aldı kayınpederin yanına gitti, orada çor çocuğa karıştı. Adamın dört kızı vardı ondan dolayı iç güveysi istedi kayınpeder (k.k.14).

2.1.3.Akraba Evliliği

Aile içinde mal, mülk bütünlüğünün bozulmaması dışardan aileye kız yada erkeğin girmemesi için yapılan bir evlilik türüdür. Eski zamanlarda bile olsa bu bölgede çok yakın birinci dereceden akraba evlilikleri yapılmamaktadır. Buralarda yapılan akraba evliliği genellikle aynı mahallede büyüyen birbirini uzaktan görüp bilen ailelerin uzak akrabaları arasında olmuştur günümüze gelindiğinde ise akraba evliliği has Alanyalılar tarafından gerçekleştirilmeyen bir evlilik türüdür.

Akraba evliliği büyük dayımın kızını aldım ben eskiden birbirimizi bilirdik (k.k.27)

2.2. Evlilik Çağının Gelmesi

Evlilik çağının gelmesi kızların serpilme çağına gelmesi ile bilinirdi büyüme çağına gelen çocukluktan kadınlığa geçen kızlara artık evlilik çağının geldiği söylenmeye başlanırdı. Bu çağ gençlik çağı olarak karşımıza çıkan bir çağdır. Bu çağda kadın ile erkek kendini tanımaya başlar, vücudunda değişine hormonlarla birlikte yeni benliğine adapte olur. Kızların veya erkeklerin kendi keşfettiği bu döneme halk arasında bulu çağ, ergenlik ya da delikanlılık dönemi şeklinde terimler kullanılmıştır.

Toplumda bu çağa erişen gençler kendinden büyük aile bireyleri tarafından gözetlenir ve çevrelerinde evlilik için münasip eş arayışı başardı.

Bir ailede evlilik çağına gelen kız yada erkekler için bir sıra önceliği vardır. Bu önceliğe göre evde en büyük kız evlenmeden küçük kız evlenmez büyük abla için talip çıkması beklenirdi. Kızların talip yaşları 16-17 yaşlarında çıkar erkekler içinse biraz daha geç yaşlara sarkardı bunun sebebi ise erkeklerin önce askerlik görevlerini yapmaları gerektiğidir.

Eski dönemlerde evlilik yaşı çok küçük yaşlar olsa da günümüze yaklaşıldığında bu yaşın artmaya başladığı artık kızlar oğlanın çok küçük yaşlarda evlendirilmediği gözlemlenmiştir. Değişen eğitim ve refah seviyesine bakıldığında evde bulunan genç kız iyi bir eğitim almak için gerekli okulları okumuş, erkek ise evleneceği zaman kendi evini geçindirecek sosyal duruma sahip olmak zorundadır. Bu bağlamda günümüzde evlilik yaşı 24 26 yaş aralığına kadar çıkmıştır.

Alanya'da yapılan çalışma kapsamında kızların evlilik çağına geldiğini belli etmek amacıyla kadınların kendi aralarında eğlenceler yaptıkları bilgisi edinilmiştir. Bürgüleme, baş bağlama, bürüncekleme gibi isimleri olan bu eğlencede kız çocuğu ergenlik çağına geldiğinde

anne yakın akrabalara, komşulara haber eder ve o kızın evinde bir toplantı, eğlence düzenlenir. Bu eğlence de kadınlar kendi aralarına kızı oturturlar. Bu toplantıdaki en yaşlı kadın dualar ederek kızın saçlarını melik örmeye başlar. Sonrasında ise kızın başına beyaz bir yazma bağlarlar. Önüne de bir bohça açarlar, gelen kadınlar o kız için harçlık hediye ederler. Bu eğlence kadınlar tarafından artık o evde gelin olmaya hazır bir genç kızın olduğu anlamına gelen uygulamadır.

Eski zamanlarda evlenmek isteyen kız ile oğlan evleneceği kişiyi ailesi yardımı ile seçerken bu durum günümüzde evlenecek kişilerin karşılıklı birbirini bulması tanıması ve evlenmeye karar vermesi şekline dönüşmüştür.

Şimdi köyde usul şöyle bazen oğlan seni beğenir, annesine babasına derki falan yerdeki falan kızı bana isteyin der gider isterler (k.k.9).

Kızla oğlan karşılıklı birbirinizi beğenir anlaşırsanız ailelere bu söylenir. İki tarafın izni ile düğün yapılır (k.k.15).

Oğlanda diyemezdi kızda diyemezdi dışarda filanın kızı filana nasıl, onu anaya babaya denilirdi senin kızı filan adama yapsak mı o zamanlarda hiç oğlan kız görüşmesi yoktu (k.k.18).

2.2.1. Görücülük/ Dünürcülük

Evlenecek adam için yapılan bu işleme görücülük, bu işin yapan kişilere ise görücü adı verilmektedir. "Geleneksel kesimde evlenme işine girişme "kız bakma, kız arama, kız soruşturma ile başlar. Oğullarını evlendirmek isteyen aileler ilkin akrabalarından, komşularından, yakın çevresinden başlayarak kız aramaya çıkarlar. Bu konuda kendilerine komşuları ve tanışları yardımcı olurdu"(Örnek, 1977: 190).

Oğullarına kız arayan kişilerin kızı istemeye gitmeden önce kızın soyunu sopunu araması önemlidir. Kendileri için uygun eş olacağını düşündükleri kızın ailesinin evine kendilerinden önce bir aracı gönderip kendileri hakkında haber verdirtme adeti karşımıza çıkan bir adettir. Alanya bölgesinde görücü geleneğine "hacana" ismi de verilmektedir. Bu hacanalık, görücülük işi genellikle yaşlı kadınlar tarafından yapılır ve mahalle, köy ve kasabalarda evlilik yaşı gelen kızlar, onların gözünde uygun görülen eşlere düğünlerde, çeşitli yerlerde erkeklere göstertilirdi. Hacanalık adetinin var olduğu batı mahallelerinde, hacananın gösterdiği kızı gören oğlan, kızı beğenirse ona bahşiş verir ve onunla tanışmayı isterdi. Bazı bölgelerimizde ise dünürcüler tarafından gösterilen kızı gören oğlan o kızı beğenirse, oğlanın annesi tarafından, kızın annesine haber yollanır ve oğlanın annesi, aile büyükleri kız evine sabah oturmasına kahve ziyaretine giderdi. Kız eğer gelen dünürcüleri beğenmezse onların karşısına çıkmaz ya da gitmeden önce bir daha geri gelmesinler diye tuz serperdi. Kadınlar arasında olumlu geçen süreçte ikinci iş erkeklere düşer ve kız evi ile oğlan evinin arasında bir ortak eş dost bulunarak kızın babasına haber göndertilir. Haber buralarda âdet gereği üç kez reddedilir. Bunun nedeni

ise kızın babasının da oğlan tarafını araştırmasıdır. Kızın babası oğlan tarafından kötü haber öğrenmezse geri haber yollayarak kızının istenilmesini söylerdi. Şimdilerde ise Dünürcülük geleneği çok kırsal kesimlerde azda olsa hala var olan bir gelenektir ama eskilerden farklı olarak önce kız ile oğlan birbiri ile tanıştırılır ve dışarda kahve içirtilir.

Eskiden aracılar olurdu yaşlı kadınlar insanları birbirine çatarlar birbirine münasip olanları evlendirirlerdi. Bende iki eniştemi dünür olarak gönderdim buraya onlar kızı bakmaya geldi (k.k.5).

Görücü usulüyle isteniriz, yabancıyla evlendirilmezdik hep akraba biz teyze kızı, teyze oğluyuz herkes kendi köyünden bildiği insanla evlenir hem kız, oğlan yabancıya gitmesin hem de mal bölünmesin diye (k.k.10).

Görücü usulüyle tanışma her zaman aile büyüklerinin yardımı ile olmaz ailede akrabada genç kesim tarafından da tanıştırılır. Büyük bir eltim vardı o tanıştırdı bizi ondan öyle şey yaptır yirmi gün sonra askere gitti iki yıl nişanlı kaldık ondan sonra düğün yaptık (k.k.12).

Görücüye gidilirdi bakılırdı. Bazı bölgelerde bu işi yapan adamlar olur. O adamlar kız bakmaya gittiğinde kıza ve ailesine bakar. Özellikle istemeye ilk gittiğinde tırnağına bakarlar kızın tırnağı uzun ise istemezmiş o kızsan hayır gelmez diye düşünülür. (k.k.18)

Bizim buralarda kız oğlanı beğenirse hacana ile mendil gönderir, mendilin anlamı benim sende gönlüm var demektir. Karşılığında da erkekten kaza ayna ve taraf hediyesi gönderilir (k.k.51).

2.2.2. Kız İsteme

Bu adet eski geleneklerden bu yana devamlılığını aynı şekilde sürdüren bir törendir. Geçmişten günümüze gelindiğinde gerek dünürcüler vasıtası ile gerek kızla oğlanın kendi anlaşması sonucu evliliğe karar verilmesinde ne olursa olsun kız anne baba evinden *" Allah'ın emri peygamberin kavli ile*" istenirdi

Kız isteme törenlerine ailede büyük olarak kim varsa o giderdi. Alanya'da eski dönemlerde kız isteme törenine kayınpeder yerine aracı, dünürcü kim varsa o giderken ilerleyen yıllarda bu gelenekte oğlanın babası dedesi ve akrabaları kız isteme töreninde bulunur hale gelmiştir. Kız isteme töreni iki ailenin ilk resmi karşılaşma töreni olması bakımında önemli bir durum olarak karşımıza çıkar. Alanya'da genellikle kız istemeye perşembe akşamları gidilir. Bunun nedeni perşembeyi cumaya bağlayan gece mübarek gün olarak düşünüldüğünden dolayıdır. Böyle bir gecede oğlan içinde çeşitli sınanmalar yapılır bunların en yaygını oğlana yapılan tuzlu kahvedir. İlk dönemlerde kahve bulunamayacak kadar nadide bir ürün olduğu için

bu dönemde kahve yerine şerbet ikram edilirmiş. Tuzlu kahvenin yerini de o dönemde limon şerbeti yapılırken şerbetin içine şekerin konulmaması şeklindedir.

Kız isteme ritüeline de elin boş gidilmesi pek hoş karşılanmaz ve ağzın, günün tatlılığını sembolize etmek adına tatlı , şeker, lokum gibi yiyecekler götürtülürmüş. Bunların yerini günümüzde çikolata almıştır. Ama bunlar hemen değil kızın babasının kızını resmen verdiğinin sözünü aldıktan sonra açılırmış.

Kız isteme merasimine en az üç kez giderlerdi tek istemede kız verilmesi tanışmayan aileler arasında pek sık görülen bir âdet değildir "kız evi naz evi" cümlesinden de belli olduğu üzere kız evinin kızını hemen vermek istememesi karşı tarafı araştırmak oğlan ve ailesi hakkında bilgi edinmek için zaman istemesi önemlidir. istenilen kızın fikri bu bölgelerde önemli bir durumdur. Kız evinde anne kızına kendisini istemeye geldiklerinin bilgisini verir ve kızına o adamla evlenmek isteyip istemediği sorulurdu. Hatta bazı bölgelerimizde bu sorudan sonra kızı bir odada elinde mendille düşünmesi için yalnız bırakırlardı. Kız düşündükten sonra mendile düğüm atıp çıkarsa gelen talibi istediği anlaşılırdı. Alanya'da bu mendil bağlama işlemine "makrume" ismi verilmektedir.

Günümüzde kız isteme işleminde dedeler varsa dedeler, yoksa ilk görmeye büyük başkası gider . Evde tatlı ne varsa o götürülür. Kız verildikten sonra kızın evinde nişan olurdu istemenin adı belli olsun diye. Resmi nikahtan önce doktora gidilip sağlık muayenesi olunur.

Bazı durumlarda üç, beş kez tekrar eden istenme olayı günümüze yaklaşıldığında tek sefere inmiş ve aileler arasında sade bir törenle yapılmaya başlanmıştır.

Benim burada evimizde kiracıydı Alanyalı da değildi bizde gördük birbirimizi sevdik 17 yaşında evlendim. Beni ilk başta vermek istemediler yabancıydı eşim yabancıya kız vermezlerdi o zamanlar babamın bile hiç gönlü olmadı ilk başta ama (k.k.3).

Önce bir erkekler giderdi istemeye kadınlarda giderdi ama kadın belki kızın gönlünü almak için giderdi 3 4 sefer giderlerdi benim babam 3 sene gitti 3 sene istedi (k.k.7).

Genellikle isteme törenlerinde ağız tadından dolayı kız evine tatlı bir şeyler götürülmesi adettir. Götürülen bu tatlılar kız evinde kız verildikten sonra oğlan evine ikram edilir ve bu kuru kuru değil kahve şerbet gibi içeceklerle ikram edilirmiş. Bu ikramlıklar eski dönemlerde pekmez limon yada balla sağlanırken sonra ki dönemlerde kahveye dönüşmüştür.

İstemede kahve de olmadığı için bende pekmezden şerbet ettim, onu içtik (k.k.11).

Portakal limon bahçesi çok olduğu için eskiden istemede limon şerbeti verilir burada erkeğin şerbetine kıza her türlü katlanılabilecek mi anlamak için bilerek şeker atılmaz (k.k.46).

Oğlan evi kız evine üç kere istemeye gelir ilk gelme tanışıktır. Çiçek tatlı bir şey gelmez son söz kesimi olduğu zaman çiçek ve çikolata getirirler (k.k13)

Kız istemeye lokum ile bisküvi götürülür. (k.k15)

Kız istemeye ya da kız bakmaya ilk seferde oğlanın annesi ile babası gitmez onları temsilen akrabalarından birisi akşam kahvesi içmeye giderdi. Eğer kız yada aile gelen görücüyü beğenmezse ayakkabı saklar ve istemediklerini belli ederdi. (k.k.51)

2.2.3. Söz -Nişan

Kızın istenmesinin hemen arkasından gelen bir tören olan söz kızla oğlanın birbirlerine evleneceklerine sembolik söz vermeleri ile başlayan süreçtir. Bu süreç Alanya'ya yakın ilçelerden olan Gazipaşa'da;

> "Gelinlik çağına gelen genç kızlara, çevreden birçok kişi görücüye gelir. Bunlara dünürcü de denir. Kıza gelen dünürcüler kız babası tarafından beğenilip uygun görülürse düşünüleceği söylenir ve zaman istenir. Kız babası, kızına doğrudan doğruya kiminle evlenmek istediğini soramadığı için bir kadın tarafından, kıza kaç tane talibi varsa o kadar ayrı renkte mendil getirilir ve mendillerin kimlere ait olduğu kıza söylenir. Kızın kime gönlü var ise o kişiye ait mendili düğümler ve kiminle evlenmek istediğini belirtir" (Uysal, 2008: 153).

Söz nişan süreci genellikle birlikte gerçekleştirilen bir dönem olarak karşımıza çıkar. Bu sürecin sebebi hem düğün için hazırlıklar yapmak hem de kız ile oğlanın birbirlerini daha iyi tanımaları için oluşturulmuş bir süreçtir. Edinilen bilgilerde bu süreçte eski zamanlarda oğlan haftanın bir günü kız evine ziyarete gelir. Onlarla belirli süre zaman geçirirdi. Bu zaman zarfında oğlan yeni bir birey olarak gireceği eve adapte olmaya çalışırdı. Söz, nişan arasında yüzük kavramı, ilk zamanlarda karşımıza çıkmazken sonraki dönemlerde bu âdet kullanılmaya başlanmıştır. İlk dönemlerde mendil bağlama âdeti kız ile oğlanın sembolik bir nişan töreni haline gelmiş. Merkeze ve yerleşik hayata indiğimizde nişan törenlerinde oğlan tarafından kızın parmağına bir yüzük takılmış ve bu yüzüğe söz yüzüğü adı verilmiştir. Alanya'nın bazı bölgelerinde söz yüzüğünün takılması durumuna kesibiçi ismi verilmektedir. Özellikle batı mahallelerinde bu ismin kullanılmasının amacı söz gününde nişan için kız evinden istenilecek şeylerin belirleneceğinden de kaynaklıdır. Söz yüzüğün dışardan bakıldığında anlamı artık kızın bekar olmadığı, birisi ile evlilik sürecine girdiğidir. Yine günümüze gelindiğinde söz ve nişan kavramları da ayrı törenler halinde yapılmaya başlanmış ve nişanın kız evi tarafından yapılmasına yönelik âdetler oluşmuştur. Bu bölgelerde kullanılan "nişanı kız evi yapar kendi şanını belli eder" sözü de bu durumdan ortaya çıkmıştır. Eskiden kız evi tarafından yapılan nişan töreni evin önünde yapılır ve şerbet içme adı ile anılırdı. Şerbet içme töreninde damat tarafından ve gelin tarafından bir kişi komşulara şerbet içiminin olacağını haber verirdi. Alanya'nın bazı bölgelerinde nişan günü akşamı oğlan evinde şerbet helvası yapılır. Bu helva oğlan evinde eğlence şeklinde yapılır ve kız evine gönderilir. Kız evine tatlı gönderme adeti de

bunun devamlılığı şeklindedir. Günümüze gelindiğinde ise nişan artık çeşitli salonlar tutularak yapılmaktadır. Bu tutulan salonlar çeşitli şekillerde süslenerek küçük bir düğün şeklini almıştır.

Kızla oğlan söz kesilene kadar bir araya getirilmez birbirlerine söze geldiklerinde görülür (k.k.1).

Sonra ki dönmelerde nişan sepeti ayarlanır, o sepet nişandan önce kız evine gönderilir. Bu sepette kız evinin ikram edeceği çerezler olur. Nişan bohçasında geleneğinde ise kızın ve olan için alınan nişanlık terlik , nişanlık elbise, yazma çorap gönderilir.

Nişandan sonra bayramda, Kurban Bayramı'nda bana keçi getirildi (k.k.1).

Nişanlılık süreci tarım ve hayvancılıkla uğraştığımız için bir seneydi. Hemen düğün yapılmazdı önce bağ bahçe işleri halledilmeli buralarda (k.k.11).

Nişan bohçası geldi bohçamda pijamalar elbiseler vardı buralarda nişanda tatlı yerine helva yapılır bende nişandan sonra helva yedirmiştim (k.k.18).

Oğlanın babası yada dedesi kızın ya babası yada dedesi takardı, yüzük sağ ele takılır takıldığı elde kalır.

Buralarda (Avsallarda) nişanlarda beşibirlik altın kolye istenir, gelin olacak kızın mutlaka beşibirliği olurdu, o olmadan gelin gitmezdi (k.k.51, k.k.58, k.k.59).

2.2.4. Gelin Kıyafeti

Gelin kıyafeti gelinin belli olması için önemli bir kıyafettir, geçmişten günümüze kadar bakıldığında gelin için belirli bir kıyafet yoktur. Gelin olacak kız için nişan sürecinden sonra çeşitli kumaşlardan elbiseler dikilir. O elbise gelin olan kızın gelinlik elbisesi olarak kullanılırdı. Bu elbiseler düğün gününde çeşit çeşit giyilerek gösterilirdi. Çok eski zamanlarda renkli tülbentlerle yapılırken sonra ki zamanlarda popüler kültürün etkisi ile birlikte beyaz gelinliğe dönüşmüştür. Kına için ise kırmızı bindallı giyilirdi. Kırmızı renk giyilmesinin sebebi olarak rengin kadın için güç, bereket temsil etmesidir.

Gelinlik kavramı eski zamanlarda pek var olmayan bir kavram olduğu için eskiden gelin olacak kıza pazenden gelinlik dikilir onu giydirilir. Onun üzerine siyah çarşaftan kıyafet dikilir.

Sonra ki dönemlere gelindiğinde gelinlik için istenilen kıyafetler çeşitli yerlerden ısmarlama yoluyla getirtilir. Gelinlik olarak geline kıyafetlerde dikilirdi. En az üç kat yeni geline elbise dikilir getirilir ve düğün günü gelin dikilen elbiselerin hepsini giyer.

Gelinlik İstanbul'dan gelir. Yılan derisinden ayakkabı ve çanta alınmıştı. Şimdiki gibi gelinlik yoktu ama beyaz gelinlik giymiştim. Onun dışında pembe mavi gelinlik elbise dikilmişti bana Gelinliğimde saçıma telde takılmıştı (k.k.1).

Kırsal kesim düğünlerinde çok eskiden gelinin başına dört tülbent bağlarlar. Ondan sonra gelinin başına duvak yaparlar duvağı yaptıktan sonra böyle bir çilme çekereler bir hayvana bindirirler ata bindirler (k.k11).

2.3. Düğün Aşaması

Düğün aşaması kız evi ve oğlan evinin düğün ile ilgili tüm hazırlıklarının yapılmaya başlandığı süreçtir bu süreç nişandan sonra düğüne kadar geçen süre olarak kabul edilir. Bu süre zarfında gelin kendi çeyizlerini oğlan ise evlilik için gerekli hazırlıklarını yapardı. Düğüne kadar olan süre ailelerin kararlaştırdığı kadar olduğu için bu sürenin belirli zamanı yoktu eğer oğlan tarafında evlilik sürecinde kendine ev yaptırma gibi bir durum varsa bu süreç uzun olur, iki tarafında düğün için bütün hazırlıkları tamamsa süre kısa sürerdi.

2.3.1.Okuntu/Çağrıcı

Okuntu sözcüğü başlangıçta davet etmek anlamında kullanılırken zamanla anlam daralmasına uğrayarak kelime küçük hediyelerle yapılan düğün daveti olarak kullanılmıştır (Gümüş, 2019:230).

İlk zamanlardan beri mutlu olaylar paylaşıldıkça çoğalır, düşüncesine bağlı kalınarak düğün gibi mutlu bir olayı eş dost ve akrabalara haber vermek amacıyla küçük hediyelerle birlikte haber yollanır ve bu mutluluk onlarla paylaşılır. Bölgede yapılan derleme sonucunda ilk zamanlarda okuntu olarak dağıtılan hediyeler akrabalık, tanışıklık derecesine göre değişkenlik göstermektedir.

Genellikle çağrıcı /çığrıcı olarak görevlendirilen insanlar tarafından yapılan okuntu dağıtma işlemi yapılırdı. Düğün yapacak kişiler bir liste hazırlayarak çağrıcının eline o listeyi verir. Çağrıcıdan sepetindeki hediyelerle misafirlerin çağrılması istenilirdi. Kırsal kesimlerde okuntu dağıtma işi ilk yaylalarda ki yörük veya abdallarla başlanırdı. Bunun nedeni abdalların yayladan inerken düğün için gerekli olan odunları da toplayıp, şehre onlarla birlikte gelmesidir. Daha merkez mahallelerde bu işlem ise zengin ve saygılı insanlarla olur ve onların düğünlerine gelmesi beklenirdi.

Okuntuda verilecek hediyeler düğün yapacak kişinin maddi gücüne göre değişiklik gösterirken edinilen bilgiye göre en çok dağıtılan eşya kibrit olarak karşımıza çıkmıştır. Bunu bardak ve elbiselik küçük basma kumaşlar, tülbentler izlemiştir. Günümüze gelindiğinde

okuntu geleneği yerini tamamen farklı bir işlemi davetiye kavramına bırakmıştır. Düğün yapacak olan kız ile oğlan matbaalardan seçtikleri çeşitli şekillerde ki kartları davet edecekleri kişi sayısı kadar çıkarttırırlardı. Bu çıkarttırdıkları davetiyeyi dağıtma işi ise başta ailelere düşerdi. Düğünden belli bir süre önce bir liste oluşturarak kimin çağırılıp çağırılmayacağı kararlaştırılır. Ona göre düğüne on, on beş gün kala davetiyeler dağıtılmaya başlanılırdı.

Okuntu olarak kibrit dağıtırlar düğün yemeğine yardım edene de tülbent verirler. Şalvarlık kumaş ile gelin alan bayrakçıya da atletle gömlekte verirler. Gelin evine giden damat tarafına da havlu verirler sağ omuzlarına havlu atarlar oğlan evi olduğu belli olsun diye (k.k.4).

Düğün içinde çağrıcı tutulur. Aile bir davetli listesi yapar, o listeyi çağrıcıya verir. Çağrıcı kapı kapı dolaşır listedekileri çağırır (k.k.2).

Çok zengin hali vakti yerinde olanlar tas dağıtır (k.k14).

Okuntu yerine şepit dağıtılır. Şepiti alan kişi kınacı olarak kına yakmaya gelir (k.k.47).

2.3.2.Çeyiz Serme Çeyiz Getirip Götürme

Arapça "cihaz"dan, gelen çeyiz; gelin için hazırlanan sandık eşyası, kızın baba evinden götürdüğü mal ve mülktür" (Artun,2013:207). Anadolu'nun birçok yerinde olduğu gibi bizim bölgemizde de önemli bir gelenektir. Çeyiz serme kız evi tarafından yapılan ve kızın evlenmeden önce yapmış olduğu bütün işlerin bir sandığa koyulması ve gelin gideceği eve gönderilmesi işidir. Bu işlem Alanya'da geçmişten günümüze gelindiğinde çeşitlilik göstermiştir.

Eski zamanlarda çok büyük kapsamlı çeyiz olmadığı için gelin kendi ve eşi için iki yorgan yastık gider. Kendi evinde var olan eşyalarını koyar ve gideceği yerde kullanacağı basit eşyalarını bir sandık içinde muhafaza eder. Çeyiz şimdilerde olduğu gibi önceden değil eski zamanlarda gelinle birlikte atlarla yada eşek arabaları ile gider. Çeyizi götürecek olan kişi önceden tayin edilir düğün günü o çeyizin başından yarılmaz ve oğlan evine belli bir harçlık karşılında teslim ederdi. Eski dönemlerde çeyiz olarak çok bir şey götürülmediği tespit edilmiştir. Daha merkez bölgelere gelindiğinde ve yerleşik hayatta ise çeyiz çeşitlenmiştir.

Bölgemizde ipek yetiştiriciliği ve bu ipekten yapılan el işlemeleri elbiseler çeyizin içinde yer alırdı. Genç kızlar nişanlandıktan hemen sonra kanaviçe işler bardakların altına koymak için ucu boncuklu tutamak diker.

Daha günümüze bakıldığında kız evi ve oğlan evi tarafından çeşitli şekilde çeyiz alınmıştır. Bazı kaynağımızdan edinilen bilgilere göre kız evi çeyiz olarak kendi yatak odası ve mutfak takımını çeyiz olarak gelin geleceği eve getirmiştir. Oğlan tarafı ise çeyiz için evin diğer ihtiyaçlarını almıştır.

Bölgemizde çeyiz serme işi kız evi tarafından yapılır. Oğlan evi tarafından tutulan eve düğüne yakın süre kala kız evinden kadınlar toplanır giderler. Evi iyice temizledikten sonra kızın eşyaları eve yerleştirilir. Oğlan evi kız evinin çeyizini yerleştirme sürecinde onlara yemek gönderirdi. Çeyiz serildikten ve düğün olduktan sonra oğlan evi tarafından kızın çeyizi görülmeye gidilirdi.

Günümüze gelindiğinde artık aileler kız evi, buralarda bir laf olan "atını alan çulunu çeker diye" düşündüğü için çeyizi işini oğlan tarafına bırakmış ve oğlan tarafının gücüne uygun çeyiz ister.

Çeyiz görme geleneği düğünden sonraki gün olurdu oğlan evinden yaşlılar gelir kızın çeyizine bakar (k.k.9).

Babam ben yanında çalıştığım için bana baya çeyiz hazırladılar koltuk takımı aldım buradan kamyonlarla çarşıya çeyizim gitti çeyiz sermeye gelin gitmezdi. Gelinin kardeşleri akrabaları sermeye giderdi (k.k.18).

Düğünden bir hafta on gün önce gelinin kadın akrabaları gider kızın evini sererdi. Evden sandık çıkmadan önce de kız evinde sandığın üzerine otururlardı (k.k.25).

2.3.3.Bayrak Töreni

Bayrak asma töreni, üç gün yapılan düğün eğlencesinin başlangıcı olarak kabul edilen ve cuma günü oğlan evinde yapılan bir tören olarak karşımıza çıkar. Bayrak oğlan evi tarafında ilk zamanlarda Cuma namazı çıkışı oğlan evinde ki erkekler tarafından dualar eşliğinde yapılır. Sonrasında kurban kesilip yemekler yenilirdi sonraki zamanlara gelindiğinde bayrak asma işi yine cuma günleri çok sabah ezanından sonra yapılan bir olay olarak karşımıza çıkmaktadır. Sabah yapılan dua töreninden sonra oğlan evinde kahvaltı yapılır, sonrasında da lokum dağıtılırdı. Bu kahvaltı ve tatlı işlemi gelenlerin ağızlarının tatlanması için yapılmaktadır.

Cuma günleri dualar yapıldıktan hemen sonra bayrak evin görünen bir yerine asılır, oğlan evinin neresi olduğu belli olurdu. O bayrak düğün günü kız alma olana kadar devam ederdi.

Yapılan araştırmada Alanya'nın konaklı bölgesinde de cuma günü kız evinde de bayrak asma töreni yapıldığı bilgisi edinilmiştir. Bu işlemin kız evininde belli olması için yapılan bir tören olduğu aktarılmıştır.

Konaklıda bayrak dikme işini kız evinde de yaparlar Cuma günü kız evi de yine bayrak diğer lokum ile püskevit dağıtırlar. Oğlan evinde bayrak dikildikten sonra iki elde ateş edilir havaya ama artık yapmıyorlar onu (k.k.5).

Bayrak dikerken dibine bir davar keserler bayrağı diktikten sonra cuma namazından çıktıktan erkekler hep birlikte oğlan evine gelinir dua edilir bayrak dikilirdi (k.k.10).

2.3.4.Kına Eğlencesi

> "Kına eğlencesi üç günlük düğün eğlencesinin ikinci gününde kız evinde yapılan bir eğlence türü olarak karşımıza çıkar. "kına gecesi gerdekten bir gün önce kadınlar tarafından kız evinde yapılır. Kız kınası yaygın olmakla beraber güveye de kına yakıldığını bilenen bir âdettir" (Örnek,1977: 194). Erkek kınası olarak gelenekte erkeklerin kendi aralarında eğlendiği günümüzde de erkeklerin bekarlığa veda olarak nitelendirdiği bir gelenektir.

Kız kınasında, yapılan incelemelerde kırsal kesimlerde ve eski zamanlarda erkeklerin girmediği müzikli eğlenenlerin kadınlar arasında yapıldığı saptanmıştır. Yine bu eğlencelerde kadınlar def çalarak kendi aralarında eğlenmiş ve ilerleyen saatlerde "köçek" olarak bir kadının erkek kılığına girmesi ve kınaya gelen kadınları oyuna kaldırması ile devam etmiştir.

Kına eğlencesine eski zamanlarda oğlan kınacı olarak nitelendirilen sayılı kişiler gelir ve kınayı onlar yakarlarmış kınacı olarak tabir edilen kişinin evinde mutlu olması saygılı bir kişi olması dikkat edilmesi gereken bir konudur. Aynı şekilde kınacı olarak gelen kişi kınayı yoğuran kişidir de kız evinin kınacılara hediye vermesi ve onları kendi eğlencelerine dahil etmesi saygın bir gelenek olarak karşımıza çıkar. Günümüzde incelen gelenekte hala devamlılığını sürdüren kına eğlenceleri çeşitli oyunlarla zenginleştirilmiş ve gelin ile güveyin birlikte eğlendiği törenler haline gelmiştir. Bazı kaynak kişilerde edinilen bilgiler doğrultusunda kınalarda testi oyunu kına oyunları oynanmaya başlanmıştır. Kına da oynanan testi oyunu eskilerde oynanmayan ama popüler kültürün etkisi ile karşımıza çıkan bir eğlencedir ve gelin damadın karşısında içi şeker ve bozuk para ile dolu testi ile oynanan bir oyundur. Oyunun sonunda gelin damadın ayağının dibinde testiyi kırar ve oyunu sonlandırmış olur.

Bu oyunlar dışında eskiden yaygın olmayan ama günümüzde yaygın olmaya başlanmış bir başka âdetimiz ise kına eğlencesinde gelin ile damada altın hediye edilmesidir. Gelin için kayınvalideden alınan bu altın gelinin el açma hediyesi olarak karşımıza çıkar.

Kına eğlenceleri özellikle kız evlerinde kadınların kendi aralarında eğlenebilmeleri için çok önemli bir eğlencedir. Kına âdetinde kınacılık kavramına bağlı olarak mahalle ve köylerde kınacı kadınlar belirlenir kınayı o kadın yoğururdu. Kınayı akıllı evliliğinde mutlu kadınlardan birinin yoğurması evlenecek kadın içinde önemli bir olay olarak sayılırdı. Kınayı yoğuranın elinin, mutluluğunun evlenecek kıza da geçeceğine inanılırdı.

Gelin alma işi üç gün sürerdi bir gün kız evi kına yapardı kendi evinde yemek yedirilir (k.k.18).

Kına yakmaya uzaktan gelen kınacılar o gece kız evinde kalırdı ertesi gün düğün konvoyu ile döner (k.k20).

Eskiden evde yapılırdı kına evde herkes oturduğunda karılan kınadan herkese yaksın diye verilir. Şimdilerde kimseye kına verilmiyor. Eskiden gelinin de elinin her yerine kına sürerlerdi, şimdilerde ise sadece parmağına avucunun içine sürüyorlar (k.k.6).

Kınayı başı bozuk olmayan, evliliği iyi olan birine kardırırlardı. Kaynana kınaya bile gitmezdi yakınları varsa geline kınayı o yakardı. Kına elbisesi olarak basmadan bir yeleği giydirirdi (k.k.8).

Kına gecesine defçiler gelir. Abdallar kaşıklarla oynar (k.k.11).

Kına karmak için eşi ölmüş ya da boşanmış birisini tercih etmezlerdi yani evli barklı, aklı başında birini tercih ederelerdi (k.k.12).

Kına kıyafeti olarak kızlara bindallı giydirirler. Bindallının nedeni gelinin kim olduğu belli olsun, kırmızı renk kıza uğur getirsin (k.k.12).

2.3.5. Gelin Alma

Gelin alma üç günlük düğün töreninin son günün oluşan kız ve oğlan evinin ortak eğlence törenleri olarak karşımıza çıkar. Gelin alma işlemi oğlan evinden birkaç grup insanın davul zurna ile kız evine doğru yola çıkması ile başlar başta oğlan evinden olan bir bayrakçı ile birlikte kız evine ilk dönmelerle deve ve atlarla sonraki dönemlerde ise araçla gidilir kız evinden kızın babasından gelinliği ile çıkartıldığı bir ritüel haline gelmiştir.

Alanya'da ilk dönemlerde kız alma törenine oğlan evinden, oğlanın anne babası ve oğlan gitmezken sonra ki dönemlerde başta oğlan ve babası olmak üzere son dönemlerde kayınvalidenin gelmesiyle şekillenmiştir.

Derleme yaptığımız esnada özellikle Alanya'nın doğu mahallelerinde gelin alma işlemini dünürcüler olarak bilinen kızla oğlanın arasını yapan kişilerin yaptığı bilgisi edinilmiştir.

Bir gün gelin alma yaparlar. Bir günde oğlan evi yemek verip davul çalıp eğlence yaparlar. Eğlencelerde erkekler kadın kılığına girer ortada oynar eğlenirdi. Gelin alma da işkembeli düğün çorbası yaparlardı , bulgur pilavı, etli fasulye yemeği ve pekmezli aşure yaparlardı. Köyde herkese yedirilirdi.

Gelin almaya katırlarla kalabalık şeklinde gidilirdi. Gelinin bineceği at olurdu. Gelin geldikten sonra gelin evine tas koyarlar eşiğe ip gererlerdi gelin o tası tepip, ipi kırarak girerlerdi. Gelin geldiği eve bolluk bereket getirsin diye yapılırdı bu adet. Gelinin üzerine murt

pürü atardılar. Ağızları tatlansın diye gelin eve geldikten sonra pekmezli şerbet verirlerdi (k.k.18)

Düğün günü damat kız almaya gitmez, buralarda dünürcüler gelir alır kızı araba ile dünürler gelir kızı isterler. Atın başında da oğlan evinden biri olurdu o atın yularını kız evine kaptırmamak için kız evinden biri yuları kaparsa ona da bahşiş vermek zorunda kalırlar (k.k.5).

Kızın gelinliği olmazdı, çiçekli bir elbise giydirirler başına kırmızı yazma örterlerdi. Deve yada atlarla sandık götürürler o sandığı kız evinden çıkartmadan önce kız evinde sandığa otururlar bahşiş isterlerdi (k.k.4).

Ben araba ile geldim ama araba evimizin önüne gelmemişti beni yola kadar yürüttü sonra cip ile götürdü oğlan evine Oğlan evine geldiğimde, kapı eşine geldiğimde tas koydular kapıya onu teptim. İçeriye geldiğimde bana şerbet verdiler limonata içirirlerdi ağzı tatlı olsun gelinin diye, şerbeti getirene ufak harçlık verilirdi. Sonrasında kucağıma bir kız bir oğlan iki de çocuk oturttular. Çocuklara mendil verirlerdi (k.k.1).

Buradan bir deve götürürlerdi oraya eskiden sandık sepet yoktu bir sandık bir de heybe vardı affedersin kafa dengi biride devenin üstüne biner inmeyi verir kınacıları da eşeğe bindirirlerdi çocuklar çekerdi (başlık parasın için) (k.k.8).

Gelin belli olsun diye zülüf keserlerdi saçlarının önden iki telini dışarı çıkartırlardı. Başına da bir takıç giydirilir. Alnında ikili koruş olur benim terlik (kafaya takılan renkli kasket) gibi bir şey vardı onun yanlarına gümüş tel takılır (k.k.13).

Gelin almaya damat gitmezdi. Damadın babası gider kızı alır gelirdi. (k.k.27)

Bizim bu köyde burada çalgı yasak çalgı yok düğünlerde bizim şimdi burada benim kardeşimin düğünü oldu öbür tarafta hocalar var bayrak duasını yapmışlar birde bir bakmışlar davulda hemen dönüp gitmiş.(k.k.15)

Bir at düzülür, çiçeklerle toka takarlar atı götürürler. Gelini ata bindirirler. gelinin oradan anne tarafı çeyiz verirse onun eşyaları da ya bir katıra yada deveye yüklenir. Çeyizi de o zaman beraber götürüyorlar. (k.k.14)

Gelin olacağı gün yağmur yağarsa gelinin evlendiği yere bereket getireceğine inanılır ama benim düğünüm yağmura karışınca bir maceralı oldu. Yağmurdan sele karıştık biz köyden buraya gelince iki tana köprü var şimdiki gibi taş köprü değil tahta köprü üç gün üç gece yağmur yağdı gelin almaya geldiklerinde onlar köyden taraftayken köprüleri sel almış onlar o tarafta kaldılar başka yol yok gelin orda kaldı damat zaten yok zaten gelin almaya bir tane cip gelirdi. (k.k.18)

Buralarda gelin almaya damat gitmez köyün ileri gelenleri başta bir bayrakçı ve gelin atı ile birlikte olan evinden kız evine gidilirdi. Oğlan evine damat gelmezdi kız evine

geldiklerinde kız evinde kapı açılmazdı. Buna buralarda kapı bıçağı derler, kız evi oğlan evine kapıyı açmak için para ya da hediye isterdi (k.k.51)

2.3.6. İndirmelik Âdeti

İndirmelik; gelinin damat evine geldikten sonra getirtilen araçtan inmemesi ve inmek için damat evinden para istemesi uygulaması olarak karşımıza çıkan bir gelenektir. Bu geleneğe bağlı olarak bakıldığında gelin düğün sabahı davul ve zurna ile kendi evinden bir konvoy ile alınır, bu alımdan sonra oğlan evine getirilir ancak gelin gelinliği ile ilk kez geldiği bu eve girmeden önce aileden hediye olarak para ister. Damadın başta anne ve babası olmak üzere arkadaşları gelin insin diye çeşitli meblağlarda para altın hediye ederek gelini indirtmeye çalışırlar.

Bu indirtmelik geleneği günümüze gelindiğinde salon düğünlerinde takı töreni haline gelmiş ve yine benzer işlemde gelin ve damada eş dost akrabalar tarafından altın, para hediye edilmiştir. Bu gelenekte gelinin yanında bir çağırtkan olur bu çağırtkan geline takı takılası için eş dost ve akrabayı sahneye davet ederdi.

Para verirler. Eskiden mehir adeti olur. Mehir olarak geleni istediği bir şey verilir. Sonra ki dönemlerde Para toplanmaya başlandı. Bu para da herkesten toplarlar. Para toplandıktan sonra aileye de ne verdiği sorulur. Oğlanın babasına sorarlar sen ne verdim ben bir kara tosun verdim anasına sen ne verdin derlerdi ben şu ağacı verdim der (k.k.11)

Sonra ki dönemlerde, gelin geldiğinde, gelin getiren adam atın başını çeker, atın başını tutar gelini indirmez. Kayın baba çağırılır. İndirtmelik ne vereceksin diye sorulur. Kayın peder "ben derim ki iki dönüm tarla verdim tarlam varsa ve ya altın yada para mesela bir zeytin ağacı kaynana der mesela ben bir tosun verdim. (oğlumu verdim daha ne vereceğim anlamında) espri olsun diye yahut şöylede ederler abi kardeşi ne varsa ona sorarlar" (k.k.15-k.k.41).

Buralarda indirmelik için hediyeleşme işi bittikten sonra gelin hanım damadın ailesinden aldığı indirmelik hediyelerine karşılık, gelin "beher" adıyla bozuk para verir. Bu beher olarak verilen para aldığı hediyelere karşılık bir teminattır (k.k.52).

2.3.7. Düğün Eğlencesi / Yemek Eğlence

2.3.7.1.Eğlence

İndirmeliğin ardından gelin, oğlan evine çıkar, kayınvalide gelini evinde bekler, üzerine şeker, para, murt pürü gibi nesneler atarak gelini kutsamış olur. Damat evine gelen gelinin ardından bazı kesimlerimizde kız evinden arkadaşları da gelerek ağız tadı adında tatlı getirirler.

Bu âdet gelinin ağzının tadıyla geldiği anlamına gelmektedir. Yine derleme doğrultusunda gelin oğlan evine geldiğinde eşikten tas teper ve kapıda gelinin ağzın bal sürülme âdetlerinin yapıldığı da öğrenilmiştir. Gelin oğlan evine çıktıktan sonra gelinin kucağına kız ve oğlan çocuklarının oturtulması ilerde gelininde çocuklarının olması için yapılan bir âdet olarak karşımıza çıkar bu adette gelin kucağına oturan çocuklara para hediye edip onarı sevindirir.

Günümüzde bu gelenek hala devamlılığını sürdürürken bunlara ek olarak farklı eklemelerde yapılmıştır. Artık düğünlerin evlerde değil de salonlarda olmaya başlanıldığı dönemlerde gelin oğlan evine geldikten sonra hep birlikte düğün salonuna gidilir ve eğlenceye orda devam ederlerdi. Gecenin sonunda ise gelin ile damadın birlikte yaşayacağı eve konvoylar eşliğinde gidilerek eğlence sonlandırılırdı.

Düğün eğlencelerini kadınlar kendi arasında erkekler kendi arasında yaparlar. Kadınların yaptığı düğünlere defçiler gelir def çalarlar. Düğünlerde çalgıları aptallar yapardı davul ile zurna çalarlardı (k.k.1).

Çalgı çalarlardı. erkek kadın ayrı olurdu çalgıda kadınlara ayrı bir çadır olurdu erkeklere ayrı bir çadır olurdu kadınlarda bir kadın getirirler şura oturturlardı deh çalgı derdi biride leğen çalarlar.

Üç gün düğün ederdik cumadan pazara kadar cuma günü cuma günü bayrak dikerlerdi (k.k.10).

O zaman çipil deriz biz bakır çipil ondan sonra gelini içeriye katarlar gelini duvağını açarlar gelinin yüzünü damat açar (k.k.11).

Tatlı olarak o zaman ne olur lokum yedirirlerdi. Gelinin kucağına bebek oturturlardı.

verirler pekmez şerbeti verirler (k.k.11).

düğün eğlenceleri Eşgilik dediğimiz evlerin önünde ki bahçelerde olurdu kız ve oğlan evi ayrı ayrı düğün yapardı (k.k.12).

Oğlan evine gelindiğinde tarçınla şerbet ikram ettiler öyle bir şeydi. Ev sahibinden biri getiriyor. Genellikle de evde bekar kız varsa ona ikram ettirirler (k.k11).

2.3.7.2.Yemek

Düğün evlerinde yemek vermek önemli bir gelenek olarak karşımıza çıkar bu geleneğe bağlı olarak düğün yapacak her iki tarafa da düğünde beş gün önce yaylalardan katırlarla odunlar getirtilir. Bu odunlar düğün meydanına getirtildikten sonra köy ve mahallelerde kadınlara ekmek dağıtılarak düğün ekmeği yapılmaya başlanır. Düğün ekmeği özellikle kırsal kesimlerde karşımıza çıkan ve kadın tarafından senitlerde yapılan yufka ekmek olarak karşımıza çıkar sonraki günler için düğün günü yapılacak yemek için hazırlık yapılır. Düğün

yemeklerinde genellikle Alanya düğün çorbası olan Gülüklü Çorba yapılırken buna ek olarak zeytinyağlı ve etli yemeklerde düğün gününe kadar yapılır ve gelenlere ikram edilirdi. Günümüze gelindiğinde bu gelenek bazı bölgelerimizde devam etmektedir. Yine düğün evlerinden özel yardımcılar tutularak çorba, börek, sarma ikramı yapılmaktadır.

Kız evinde de oğlan evinde de mutlaka üç gün yemek verilir. Alanya Bölgesine özgü gülüklü çorba düğünlerin olmazsa olması olarak karşımıza çıkar ama gülüklü çorbanın ilk yapıldığı zamanlarda işkembe ile yapılan çorba sonraki dönemlerde işkembe yerini tavuk parçalarına bırakmıştır (k.k.18).

Dövme aşı yaparlar nohut yahnisi ile birlikte düğünden önce düğün ekmeği günü dövme günü yaparlardı yemeğin başına oturan ile senidin başına oturanlar oklavayı bahşiş almadan vermezlerdi (k.k.4).

Komşulardan beş on tane kadın toplanır iki üç gün yaparlar düğün günü sular sular verir. Milletin yemek yiyeceği masa yok, sandalye yok yemekler yere kilimler serilip orada yenir (k.k.14).

Düğünden üç gün önce yufka ekmek yaparlar, hiç kalkmazlar boyna yaparlar düğünün bitimine 3 gün mü ne kala bir hamur yoğurursun iki tane şepiti "bükü" verirsin köyde 50 ev varsa 50 eve dağıtırsın o şepiti alan düğün ekmeğine gelir. Bu kadınlar arasında bir davetti. iki gün ekmek yapılır birde ekmeği sulayan bir kadın bulurlar (k.k.20).

Çorba verirlerdi dövme çorbası olarak keşkek verirlerdi yahni ile birlikte verirlerdi. İrmik helvası olurdu Bir hafta düğün olurdu buralarda odun günü olurdu, ekmek günü olurdu, çeyiz günü olurdu, dövme günü olurdu buralarda. Odun gününde abdallar dağlardan eşek ve develerle kız evine oğlan evine odun toplamaya giderdi. Evlerin önüne o odunları yığarlar sonra ki gün oğlan evinden kız evine bir çuval un gelirdi buğday ile oğlanın kız evine çeyizi olurdu. Ekmek gününde bir tane delikli ekmek ile uzun çubuk şeklinde ekmek yaparlar ekmekliğin üzerine asarlardı gelinle damadın bir kızı bir oğlu olsun diye ertesi gün dövme dövmeye kadın gelirdi hatta keşkek dövücüsünün hık deyicisi lafı buralarda denirdi sözle lafla eğlenirlerdi (k.k.18).

Düğün yemeği olmadan üç gün önce düğün aşı için oduna gidilir, köyün gençleri tarafından oluşturulan bir grup develer ve çanlarla, ormana odun kesmeye gider. Düğün ateşi gençlerin getirdiği odunla yakılırdı (k.k.51).

Gelin eve geldikten sonra kız evinden gelin tatlısı gönderilir, kızın ağzı tatlı olsun diye ağzının tadıyla gelsin diye o gönderilen tatlının ortasını gelin ile damat yerdi (k.k.58- k.k.59).

2.3.8.Düğün Güreşi

Güreş, yaşanılan coğrafyada Yörük kültürüne bağlı olarak sık sık yapılan bir eğlence türü olarak karşımıza çıkar yine edinilen bilgilerle Alanya'nın daha batı bölgelerinde düğün günü oğlan evinde ve kız evinde güreş müsabakaları bir eğlence türü olarak yapılmış olup Anadolu'da karşımıza çıkan dünür güreşlerinden farklı olarak güreşçiler tarafından düğün meydanlarında yapılmaktadır.

Düğün güreşi üç aşamalı olur bu ayak orta ve baş olarak belirlenirdi. Önce 13-15 yaşlarında ilk kez güreşecek erkek çocuklarında istekli olanları güreştirirlerdi. Bu grup ayak grubu olarak sınıflandırılır. O grupta birinci olan çocuk babası ve oradakiler tarafından ödüllendirilir. Orta grupta yaşı biraz daha ileri olan erkekleri güreştirirler, baş grubunda ise en iyi güreşçiler güreşirdi. Düğün sahibi bu eğlencelerde her grubun birincisine ayrı ayrı ödül verirdi. Bu güreşler yağlı şekilde değil yağsız yapılırdı (k.k.51) .

2.3.9. İşin Olsun

Genellikle eski gelenekte düğün evlerine yardım için ortaya çıkan bu kavram günümüze gelindiğinde esas işlevini yitirmiş ve düğün evlerine hayırlı olsun ziyaretleri yerini almıştır. İşin olsun geleneğinde kızı ya da oğlu evlenecek aileye yardım amacıyla konu komşunun düğünden birkaç gün önceden ev ziyareti yapması olarak karşımıza çıkmıştır. Bu ziyarete gelen kişiler evlenecekler için küçük hediyeler getirirlerdi.

Düğüne gidildiğinde kendi çapında ona göre bir hediye alınır imkanı olan bir davar götürür (k.k14).

Oğlan evinde işin olsun yapılırdı. Oğlan evine yiyecek şeyler getirilir. Yemek yapılırken yardım olsun diye (k.k.18).

2.4.Düğün Akşamı / Gerdek

"Medenî veya dinsel nikahtan sonra gelinle güveyin bir araya gelmelerine gerdek denir" (Artun, 2013;218). Yeni evli çiftin ilk baş başa kalacağı gece ise gerdek gecesi olarak karşımıza çıkar bu gecede eski zamanlardan itibaren gelin odasına damattan aile büyüklerinden biri ile girdirilir. Yatağı için hazırlanan çeyizler serilir. Daha sonra damat iki rekat namaz kıldıktan sonra odaya gider. O akşam gelinin saçının bozulma işlemi damada bırakılmaz ilk gece damat gelin saçını bozarsa kızın saçları erken ağaracağı düşüncesi vardır. Gerdek gecesinde kılınan ilk sabah namazından sonra gelinin güzel dualar etmesi istenir. Anadolu da yaygın olarak yapılan gelin yatağında erkek çocuk zıplatma uygulaması günümüzde de halen yapılmaktadır.

Gelinin arkasından gelinin bir yakını damat evine gelir o gece orda kalırdı. Ertesi günde giderdi (k.k.18).

Kırsal kesimlerimizde düğünden sonra gelinin sırtını soyarlar. gelinin önüne kelle verirler, kelleyi üttürürler. Kelleyi sağlam temizleyebilirse bu kız derler, sonra kelle sırıtır iyi şekilde soyulmazsa bu kız değil derler. Sonra düğün kazanını yıkatırlar temiz yıkayacak mı diye sonra gelinle damadın yatacağı döşeğe bir bez dikerler, onları odaya baş başa bırakırlar. Gelin kızsa sabahına o bezi namazlığın arasına koyar ertesi gün 3 5 yaşlı kadın gelir gelin önü yığı yapacağız diye ertesi gün sabah tatlı yemeğe gelinin evine gelirlerdi. O namazlığın içinde beze bakarlar gelin önü iyiyse kadınlar birer arılık atar geline harçlık olarak (k.k11).

Düğün sonrası buralarda yüz açımı olurdu bu yüz açımı düğün sonrasında ki ilk sabah yapılırdı, bu açımı da oğlan evinde ki en küçük erkek çocuk yapardı, duvağını üç kere açıp kapatırdı. Bu olay aileye geldiğinin kutlanması için sembolik olarak yapılırdı (k.k.51).

2.4.1. Barışık Geleneği

Alanya bölgesinde eski bir gelenek olarak karşımıza çıkan bu âdette gelin düğün sabahından sonra ailenin yanına el öpmeye gitmez ve ailesinden onu tekrar eve çağırması için davet beklerdi. Düğünden on, on beş gün sonra kız evi tarafından davet edilen gelin ve damat üç gün kız evinde kalır ve kız evi oğlan ile barışmış olurdu. Barışık geleneği kızın evden ayrılmasından sonra kızın ailesinin kızlarını götürdükleri için sembolik bir küsme olayı olarak karşımıza çıkarken günümüze gelindiğinde karşılaşılmayan bir âdettir. Derleme sırasında barışık yapılmış kaynak kişilerden edinilen bilgilerden bu olayın aslında kızın yeni gittiği eve alışması için yapıldığı bilgisi edinilmiştir.

2.4.2. El Öpme

Düğünden hemen sonra karşımıza çıkan bir gelenek olan el öpme geleneğinde kız ve oğlanın başta anne babaları olmak üzere diğer büyüklerini ziyaret etmesidir. El öpme geleneğinde yapılan çalışmada eskiden sadece oğlanın kız evine gittiği saplanılırken günümüze gelindiğinde kız ve oğlanın birlikte ziyaretler yaptığı bilgisi edinilmiştir.

Ertesi gün gelin damatla birlikte akrabalara el öpmeye giderdiler. Gelin patizden mendil işler onu hediye götürür (k.k.18).

Gelin sabahı uyandığımızda kayınvalidem aşağıdaydı onun elini öpmesine gittik ailedeki erkeklerdin elini öptüm gelinken ailede ki küçük çocukların da elini öperlermiş, birde üstüne para verirlermiş, sonra damat kayın pederinin elini öpmeye tek giderdi (k.k.1).

Düğünden sonra ki gün sabah damat gelini evde bırakır, kayınvalidesinin kayınpederinin elini öpmeye giderdi (k.k3).

Kayınvalidenin eline el öpmeye giderler geline harçlık verirler gelinlerle konu komşuya giderken tülbent çorap filan şeklinde küçük hediye götürülür (k.k.10).

Düğünlerde gelin geldikten sonra kazan yıkatırlardı iş yapabiliyor mu bakmak için (k.k.11).

Eşinin kardeşi varsa küçük yaşta dinin o bizde büyük sayılır bazı adamlar onun elini de öptürür saygıdan dolayı beşikteki çocuğun elini öptüren bile olmuş (k.k14).

Yok üç gün sonra babam eniştemi gönderdi çağırmaya eniştemde geldiğinde yağmura tutuştu geç gittim (k.k20).

Damat düğün sonrası sabah ezanı ile kız evine el öpmeye giderdi. Sonra on beş , yirmi gün sonra barışık diye kız evi gelinle damadı akşam yemeğe davet ederdi. Kız evi davet etmeden önce kız evine gelmezdi. Sonra barışığa gelindiğinde üç gün kız babasının evinde kalırdı (k.k.18).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ÖLÜM

Hayatta üç önemli geçiş evresinin en sonuncusu ve korkulan evresi olan ölüm, insanoğlunun dünya sahnesinde çaresiz kaldığı tek dönemdir. Doğumla başlayan nihai durum ölümle son bulmaktadır. Azrail eninde sonunda gelerek ölümü gerçekleştirecek ve yalan dünya olarak tanımlanan bu dünyadan ebedi dünya yolculuğu başlayacaktır.

3.1. Ölüm Öncesi

3.1.1.Ölümü Düşündüren Hastalık ve Belirtileri

Ölüm düşünme olduğu kendimizi öbür dünyaya hazırlama düşüncesi her zaman hayatımızın bir parçası olmuştur halk inanışlarında da bunlarla ilgili çeşitli ritüeller mevcuttur. Halk arasında hayvanlarla, çeşitli doğa olayları ve hasta insanların vücutlarında gösterilen çeşitli belirtilerle ölüm olayı düşündürülür.

Hava yağmurluyken bir anca sağanak yağarsa bir hafta içinde bölgeden zengin birinin gideceği düşünülür.

3.2. Ölüm Sırası

3.2.1. Ölüm Sırasında Hasta Başında Yapılan İşlemler

İnsanoğlunun kaçınılmaz sonu olan ölüm, zamanı geldiğinde her canlının yaşayacağı bir olgudur. Kaçınılmaz sona yaklaşıldığında hasta kişilerin rahat ettirilmesi çok önemlidir. Ruhun bir kuşa benzetilip beni terk ederken kişi olabildiğince onun için dualar okunur ağzı kurumaya başlarsa diye su ile ağzı ıslatılırdı. Kurumasının ve ıslatılmasının nedeni sorulduğunda can bedeni ayaklarından terk etmeye başlar ve en son ağzından bedeni terk eder bundan dolayı insan sıkıntı çekmesin diye ağzının ıslatıldığı bilgisi edinilmiştir.

Ölümün anlaşılmasında hemen sonra ölünün çok eski zamanlardan beri üzerine bıçak konulması baş, el ve ayalarının bağlanması günümüzde de yaygın olarak karşımıza çıkan bir âdettir. Özellikle kırsal kesimlerde ve evde geç vakitlerde kişiler için yapılan uygulama ölünün şişmesini önlemek için yapılmaktadır.

Ölüm anında ölünün başında Yasin okurlar (k.k.31).

Evde zemzem suyu varsa zemzem verirler zemzemin kalpleri parlatacağına dair inanca sahiplerdir (k.k.37).

Başı çok yukardaysa başının altında ki yastığı çekip başını düzeltirler (k.k.29).

Ağzı kurumasın diye çok eskiden ölüm döşeğinde olanlara pamuğu ıslatıp ağzına sürerlerdi (k.k.49)

Hasta ölmesine yakın görülmeyen şeyleri görürdü tavana bakar tavanda bir şey görürler yanında çocuk falan görür ölen birisini görür tavanda yeşillik meyve görülmesi iyiye sayılırdı (k.k.47).

Ölünün üzerine şişmesi için kara saplı bıçak koyarlar, ölüm ardında kasılmalar olmaması içinde çenesini ve ayaklarını bağlama işlemi yapılırdı (k.k.25)

Yaylaya göç ederken ani ölümlerde göç sırasında ki erkekler meftayı hemen gömerlerdi bekletmeye gerek duymadan, herkes göç sırasın kefenini yanında taşırdı bundan dolayı da ölü bekletilmez yerini yatağını bulsun isterlerdi (k.k.7).

3.2.2. Ölümün Duyurulması

Her yerde olduğu gibi ölümün duyurulma işlemi sala ile yapılırdı. Köylerde cami yoksa çığırıcı adında ki kimseler yüksek bir tepeye çıkar ve kimin öldüğünü ilan ederdi bu gelenek daha sonra camilerde imamlar tarafından yapılmaya başlanmış ve mahallelerde ölen kişiler için sala verilmiştir. Sala her yerde değil sadece ölenin olduğu mahallede verilir. Daha günümüze geldiğimizde ise salalara ek olarak cenaze mesajları verilmeye başlanılmıştı.

Özellikle son dönemlerde Alanya'nın nüfus artışının fazla olmasından dolayı artık ölen kişilerden haberdar olmak adına belediyece cenaze mesajları verilmeye başlanmıştır bu mesajlar Alanya'da birçok cep telefonuna giderek kimin öldüğü ne zaman nereye defin edileceği hakkında bilgi verilir.

Saladan önce yakın çevreler için ölümün duyurulması yine alıştıra alıştıra "hakkın rahmetine kavuştu, ebediyete gitti" kelimeleri ile ölüm haberi verilirdi. Ani ölümler içinse yakınları sarsılmasın diye "öldü" kelimesi yerine "hastalandı" kelimesi kullanılırdı (k.k.31).

3.3. Ölüm Sonrası Defin İşlemleri

3.3.1.Yıkama

Ölünün yıkama işlemi herkes tarafından yapılan bir işlem değildir. Bu işlem ancak bilinen kişiler tarafından yapılırdı ve bu işi genellikle hocalar , ölü yıkama işini meslek haline

getiren kişiler tarafından yapılırdı. Günümüze gelindiğinde artık bu işi belediyeler yapmaya başlamıştır ölen kişiyi alıp define hazır hale getirmektedirler.

Yıkama işlemi genellikle eski zamanlarda evlerin münasip yerlerinde yapılmaktadır ve ölü için suların kazanlarda kaynatılması ile başlar kazanlarda kaynatılan su kevkelerle taşınırdı. Ölünün yıkanacağı suyun altına odun tek sefer atılır arkasından odun atılmazdı. Eğer odun atılırsa ölünün arkasından yanında birini daha götüreceği düşünülmektedir. Yıkama işlemi bittikten sonra suyun kaynadığı kazan ters çevrilir ve üç gün bekletilirdi.

Ölünün yıkanması işlemi herkes tarafından yapılmazdı ölü yıkamasını bilen ağzı dualı kişiler yıkama işlemini yapardı kadın mevtayı kadınlar erkek mevtayı erkekler yıkardı en az üç kişi olurdu yıkamada (k.k.4).

Yıkama işlemi her yerde yapılmaz evin münasip yerlerinde yapılırdı. Ölü suyu kazanlarda kaynatılarak yıkatılırdı (k.k.25).

Su kabağını kevke yaparlar ortadan ikiye keserler suyu onla dökerler kullanılmayan bir kevke olacak her ölü de ayrı kevke yaparlar (k.k.26).

Ölü öldükten sonra belen adam yıkardı ölü yıkayıcılar 3 kişi yıkardı biri ateş yakıp kazandan su taşır diğer ikisi yıkardı (k.k.18).

Ölü kendini kime vasiyet ettiyse o yıkar burada ölmeden önce beni şu yıkasın suyumu şu taşısın diye vasiyet ederlerdi (k.k.12).

3.3.2.Kefenleme

Kefenleme işlemi ölünüm anından sonra dünyada ölüyü öbür dünyaya hazırlayan ikinci adım olarak karşımıza çıkar. İslami geleneklere uygun olarak yapılan bu işlemde her mevtanın ölmeden önce kendi için hazırladığı on metrelik beyaz bir kumaş parçasıdır. Genellikle evlenileceği zaman çeyiz sandıklarında gelinin çeyizlerinden birisi olarak verilir. Bunun nedeni ölümün nerede ne zaman geleceği belli olmaması ve kızın beyaz gelinlikle gittiği yeni dünyasından ancak yine bir beyaz kıyafet olan kefenle çıkacağı algısıdır.

Kefenin sürekli yanlarında bulundurulması Türk halkı için aynı zamanda bu dünyanın geçici olduğunun bir göstergesi olarakta kabul edilir. Bu dünyanın geçiciliğini "Kefenin cebi mi var yanında öte dünyana on metreden başka ne götüreceksin" şeklinde sözlerle de ifade edilir.

Alanya'da çok eskiden beri kefenin yanında bulundurulması yaygın bir gelenekken sonraki dönemlerde kefen alınamasa dahil keken parası kavramı ortaya çıkmış ve yaşı biraz geçmiş kişiler kefen parası biriktirmeye başlamışlardır. Bu kefen parası ailede güvenilir biri kişi tarafından bilinir. Ölecek olan kişi onu kendine vasi tayin ederek kendi ölümünü yerde

bırakmamasını isterdi. Değişen toplum ile birlikte kefenlenme kültürü de nasibini almıştır. Artık kefenlenme cenaze işlemleri belediyeler tarafından yapılmaya başlanmış ve kefen parası şeklinde bir âdet daha yerleşik bölgelerde ortadan kalkmıştır.

Kefenlenme işlemi evde yıkanan ölüler için çok eski zamanlarda kefenini emanet eden kişi tarafından yapılırdı kefenci, kefeni erkek ve kadına göre keser , ölünün ağzına kulaklarına makatına pamuk tıkanır ve ölü kefenlenirdi (k.k.26).

Çok eskilerden kefen ipekten dikilirmiş yaşlılar kendi kefenini kendisi dikermiş sonraları çarşıda kefenler satılmaya başlanınca kefeni almaya başlamışlar (k.k.29).

Ölünün yüzü kapanmadan önce son bir kez ölüyü görmek isteyen kişiler ölünün yıkanıldığı yere gelir ölü ile helalleşirdi (k.k.2).

Evde öleni evde sabaha kadar beklerlerdi karnına bıçak koyarlardı sabahında bir çığırıcı mahallenin yüksek yerlerine çıkar tellal ederdi ölüyü (k.k.18).

3.3.3.Cenaze Namazı

İslam geleneğine göre cenaze namazı ölen kişinin erkek akrabaları ve tanıdıklarının ölünün arkasından kıldıkları bir namazdır. Kadınların cenaze namazında işi olmaz kadınlar için ölü namazının kılınacağı yere gitmeden önce evinin önünde helalleşme yapılırdı. Öle esas yerini bulmadan önce geçici yerini son kez görsün inancına sahiplerdi.

Ölünün kadınlarla evinin önünde helalleşmesinden sonra erkekler namazını kıldırır ver hoca tarafından burada da erkeklerden helallik istenirdi. Helallik istenilmesin asıl amacı ölü ile küs olan son kes ölüyü göremeyen varsa öbür dünyadan önce burada hesaplaşması ve ölünün öbür dünyaya aklanarak gidilmesinin istenilmesidir.

Cenaze namazı erkekler tarafından kılınır cenazenin öldüğü zamana göre akşam vaktinden önce diğer vakit namazlarının arkasına namazı kılınıp defnedilirdi ölü. Ölüyü yerine ne kadar erken kavuşturursak o kadar iyi olacağına dair bir inanış mevcut.

3.3.4.Tabut

Tabut yapımı ölünün son yolculuğu için önemli bir olgudur. genellikle ağaçtan dört kolu olacak şekilde yapılan tabutlara Alanya'nın çeşitli yerlerinde dört kollu sal, imamın kayığı şeklinde isimlerde verilmiştir.

3.3.5.Ölünün Gömülmesi

İslam önceki adetlere dayanan ölünün gömülmesi atalara saygıdan dolayı büyük bir önem arz etmektedir. Eski atalar kültüne bağlı olarak ölen kişiye saygı duyular onun öbür

dünyadan kendilerini rahatsız etmesi istenilmemesi ve öldükten sonrada hatırlanmak amacıyla defin işlemleri yapılırdı. Defin işleminin yapılmasının bir diğer anlamı olarak topraktan yaratılan insanın yine ait olduğu yere yani toprağa döndürülmesidir. Yapılan derleme sonucunda defin işlemleri sadece erkekler tarafından yapılan bir işlemdir. Mevtanın kazılan çukura gömülmesi ona karşı yapılan son görev olarak karşımıza çıkar defin işlemi sırasında her erkeğin ölüye bir kürek toprak atması da ölüye duyulan saygının bir göstergesidir. Ölünün defin işleminden sonra orada bulunanlar için yiyecek ikramı yapılır ve mezarlıkta yemek yenerek defin işlemi son bulurdu.

Eskiden sadece erkeklerin katılması ile olan defin işlemlerinde cenaze evinden bazlama gönderilir ve mezarlık o bazlamalar yenirdi. Ama artık çarşı helvası ile ekmek dağılması âdetleri yapılmaya başlanıldı (k.k.4).

3.3.6. Cenaze Evi /Ölü Evi

3.3.7.Ölü Yemeği

Cenaze öldüğü gün, cenaze evinde yemek olmazdı onun yerine saçta şepit yaparlardı. Mezar üstüne gönderirlerdi, yerlerdi.

27.lik diye yemek verilip mevlit okuturlardı ölünün ardından. Sonrasında senede bir mevlit okuturlardı (k.k.18).

Eskiden bir masa kurarlardı üstüne peynirdir, lokumdur koyarlardı kimseye buyurun denmezdi isteyen yerdi (k.k.25).

Ölü için pişi yapılır genellikle üç gün buralarda ben ilk kendi akrabalarımın cenazesinde pişi yapmaya başladım sonrasında bunu iş haline getirdim. Ölü evine kim çağırırsa üç gün o evde pişi pişirmeye başladım (k.k.59).

3.3.8.Yas Tutma

“Düğünlerde oynanır ölümlerde ağlanır” sözünden yola çıkıldığında ölüm Türk toplumlarında çare olmayan ve her faninin hayattaki evrimin son bulma hali olarak karşımıza çıkar. Ölümün yaşlıya yada gence gelmesi hiç fark etmeksizin acı bir durum olarak karşılanır. Alanya bölgesinde her ölüm üzücüdür ama genç ölümler daha çok insanı üzen bir durum olarak karşımıza çıkar.

Ölü eğer genç ölümse daha çok ağıtlar yakılarak daha yüksek sesle ağlanır vadesiz gittiğinden daha yaşayacak güzel günlerinin olduğundan bahsedilir. Yaşlı ölümlerimde yas tutma geleneği daha sakindir özellikle ölen kişi hasta ise en azından acılarından kurtulduğuna

öbür dünyada daha mutlu daha huzurlu olacağına inanmaya çalışırlar. Gelen misafirlerde ölü evinde ölenin yakınlarını bu şekilde telkin ederdi.

Üç beş gün ölü evinde beklenirdi (k.k.18).

Ölü belli olsun diye kazanı ters çevirirlerdi, ölünün üstünden çıkan bütün kıyafetlerini yıkarlar üç gün sererlerdi ölen adamın yatağının ucuna bir tasa su koyarlardı. Üç günün sonunda suyun içinde kirpik çıkarsa ölü yatağını ziyaret eder derler yatağını filan bozmazlardı ölünün üç gün üç gün sonra toplanır yatağı bir hafta her gün pişi dağıtılır, ama evde yemek pişmez yemek dışarıdan gelirdi (k.k.18).

Ölü çıkana kadar evde bir iş yapılmazdı sesli ağlamazlardı ev sahipleri ölü çıktıktan sonra çığrışmaya başlarlardı ölünün yatağını toplarlardı (k.k.11).

Ölü evi kırk gün açık olur konu komşusu ziyarete gelir. Ölü evinde Kur'anlar okunur dua edilir.

Valla köylerde öyle hatta bazı köylerde yas tutsun diye adam tutarlarmış ağıtçı diye ağıt yakacak diye böyle beş altı kadın gitti de geldi de diye bağırırlar türkü çağırır gibi (k.k.17).

Buralarda ağıtçı olurdu insanlar evden ölü çıktığını anlasın diye kadınlar bağırlarına vura vura ağlayarak dövünürdü (k.k.59).

3.4.Ölüm Sonrası

Ölüye saygıdan dolayı ölünenin eşyalarına hemen ellenilmez ve belirli bir süre muhafaza edilirdi. Genellikle yedi gün olan bu süre zarfından sonra ölünün eşyaları kullanılabilen ve kullanılamayan şeklinde ayrılırdı. Kullanılamayan eşyalar yakılarak yok edilirken kullanılan eşyalar ise ölenin ardında kalan kişilere anı olarak verilirdi. Anı olarak verilen eşyaların amacı ölüyü unutmamak adına yapılan bir uygunluma olmasıdır.

Ölü öldüğünde kıyafetlerini toparlardı kullanılabilecek olanı eşe dosta dağıtırlardı, kullanılamayacak olanı yakarlardı. Bir hafta çıra yakarlardı ya da mum yakarlardı. Ölüyü yıkadıkları kazanları bir hafta ters kapatırlardı (k.k.11).

Ölenin bütün kıyafetleri yakılır onun üzerine de teşbih yaprağının giliği yakılıp tütsülenir (k.k.11).

Bir hafta on gün sonra veren verir kendisi giyen var işe yaramayan atılır (k.k.1).

3.5.Mezar Ziyaretleri

Ölünün ertesi günü ailenin kadınları sabah erkenden mezarlığa ziyarete gidilir mezarlık sulanır mezar 7 gün o sulanır (k.k.6).

Ölü öldükten sonra kırk gün taşa yada buğdaya dua okunur kırkı geldiğinde o okunan taşlar ve buğday mezara serptirirler. Buğday yeşerirse günahlarına kefaret olur (k.k9).

Ölü gömüldükten sonra ailesi ertesi 3 gün ziyarete gider, mezarlıkta şeker dağıtılır. Mezarın üstüne murt pürü dikilir. Murt pürü güzel koksun diye koyulur (k.k.11).

Mezarın üzerine yeşil bitki ekilir yeşeren her bitki ölünün öbür dünyada daha az günah çekmesine sebep olur. Mezar ziyaretlerinde mezarın üzerine buğday serperler, kurt kuş yedikçe ölü sevap kazanır (k.k.14).

Murt pürü zeytin dalı vs. koyarlar (k.k24).

Kadınlar ölüyü görmeye hemen gitmez buralarda bir hafta sonra gider orda yemek yerler dua ederler. Sonra yemek, ekmek vermeye döndü, sonra şeker dağıtmaya başladılar. Bayramlarda da para bırakırlar mezarlığa bayramda gelen çocuklar gelsin alsın diye (k.k.18).

SONUÇ

Türk toplumunda hayatın devamlılığını sağlamak için bazı dönemler önemlidir. Bu dönemler halk bilimini inceleyen araştırmacılar tarafından geçiş dönemleri olarak sınıflandırılmış. Geçiş dönemi olarak karşımıza çıkan bu dönemlerin başlangıcını evlilik oluşturur. Evlilik her toplumda olduğu gibi Türk toplumunda da bir yuva kurma, kendi soyunu devam ettirme düşüncesi için atılan ilk resmi adımdır. Bu dönem kız ve erkek için yeni bir dönem başlangıcı olarak kabul edilmiştir.

Halk bilimi incelemeleri sonucunda her bölgenin geçiş dönemlerinde kendilerine özgü gelenekleri mevcuttur. Geleneği oluşturan etkenlerin başında insanların bulundukları coğrafi konum, statü farklılıkları ve insanların geçim dertleri gelmektedir. Bu bağlamlar göz önüne alındığında her toplum kendi yetiştirilme tarzına uygun gelenekleri ortaya çıkartmıştır.

Türk toplumuna bakıldığında Orta Asya'dan Anadolu'ya gelene kadar bir çok toplum ile karşılaşmış ve kendi kültürlerine ek olarak bulundukları ortamlarda ki toplumların kültürünü de benimsemişlerdir. Geçiş Dönemleri ile ilgili derleme çalışmaları da bu tespiti onaylar neticededir.

Alanya hakkında yapılan bu çalışmada, Alanya'nın geçmiş dönemlerinden günümüze kadar coğrafi konumu, insanlarının yaşayış şekilleri göz önünde tutularak geçiş dönemleri derlenilmiştir. Derlemede üç esas dönem hakkında durulmuştur. Bunlar; Doğum, evlilik ve ölüm.

Toplamda 59 kaynak kişi ile görüşülmüş ve bu kaynak kişilerin yaş aralıları konuşmayı talep eden kişiler doğrultusunda belirlenmiştir. Tez için derleme çalışmasına başlanmadan önce kaç yaş aralığında kaç kaynak ile konuşulacağı üzerine bir yaş belirlenmemiştir. Derleme çalışmamız Alanya hakkında olduğu için konuşulan bütün kaynak kişiler Alanya'da yaşayan kişilerden oluşmuştur. Alanya'ya sonradan gelen kişiler derleme çalışmasında kaynak olarak kullanılmamıştır. Özellikle belirli yaş gruplarından insanlar kaynak kişi olarak belirlenmiştir. Bunun yapılmasının amacı tezimiz kapsamında Alanya'nın geçiş dönemleri adetlerinin farklı dönemlerde nasıl uygulandığının öğrenilmek istenmesidir.

Doğum ilk insan Adem ile Havva'dan bu yana insanın bu dünyaya geliş sebebidir. Aynı zamanda gelenek çerçevesinden bakıldığında insan neslinin devamlılığı için oldukça önemli bir olaydır. Doğumun yasal şekilde kabul edilmesi için geçiş dönemleri kapsamında incelen bir diğer önemli olay olan evlilik yapılmalıdır. Bu iki önemli evre birbiri ile bağlantılıdır. Bunlara

ek olarak doğumla dünya sahnesinde başlanan yolculuk ölüm evresi ile son bulur. Ölüm insanoğlunun yaşam süreci boyunca çözüm bulamadığı kaçınılmaz tek sondur.

Alanya Bölgesinde yapılan derleme çalışmasında da bu üç evre üzerinde durulmuştur. Yapılan görüşmelerde geçmişten günümüze kadar gelindiğinde bu üç dönem içinde değişikliklerin olup olmadığı incelenmiştir.

Alanya'nın bütün mahalleleri üç ayrı kesim olarak ayrılmıştır. Bu mahalleleri doğum , merkez ve batı mahalleleri şeklinde ayrıldıktan sonra amaç doğrultusunda derleme için sorular hazırlanmıştır ve bu sorular derleme esnasında kaynak kişilere yöneltilmiştir.

Doğum ile başlanan derleme çalışmasında doğumdan önce yapılması gereken ritüel ve uygulamalar araştırılmış, kaynak kişilere yöneltilen sağaltım ocakları ile ilgili sorulara cevap alınmıştır. Edinilen bilgiler doğrultusunda eski dönemlerde çocuk sahibi olmak ile ilgili geleneksel sağaltım yollarına başvurulurken günümüze gelindiğinde bunlara ek olarak tıbbı yöntemlerde uygulanmaya başlamıştır. Yapılan araştırma sonucunda doğum konuşunda Alanya'nın her bölgesinde benzer ibadetler karşımıza çıkmıştır. Bunların en önemlisi de türbe ziyaretleridir. Halk tıbbı yöntemler denemiş olmasına rağmen geleneksel yöntemlerden vazgeçmemiştir.

Bunlara ek olarak çocuğun doğum evresinde yapılan uygulamalarda değişikliklere gidilmiştir. Teknolojinin değişmesi ile birlikte gelenekte değişim göstermiştir. Örneğin eski bir gelenek olan çocuğun cinsiyeti için yapılan bazı geleneksel uygulamalar yerini tamamen tıbbi yöntemlere bırakmıştır. Yine eski dönemlerde bebeğin doğumundan önce bebek için parti eğlence vb. uygulamalar yapılmazken günümüzde teknoloji ve popüler kültüre bağlı kalarak yeni gelenekleri ortaya çıkmıştır. Bunların en bilinen örnekleri bebek için yapılan cinsiyet partileri ve Baby Showerlardır. Teknoloji bu dönemde geleneğin değişmesinde büyük bir rol oynamıştır.

Evlilik evresinde bölgemiz incelendiğinde eski dönemlerden bu zamana kadar farklı evlilik biçimleri ortaya çıkmıştır. Genellikle doğu mahallelerde kaçarak evlenme yaşanırken merkez ve batı mahallelerde görücü usulü evlilik yapılmıştır. Görücü usulü evliliğin sebebi olarak bakıldığında yoksulluk ve tarım öncelikli sebep olarak görülmüştür. Görücü usulü evlilikte genellikle akraba ve yakın çevredeki bireyler arasında yapılmaktadır. Günümüze gelindiğinde evlilik biçimleri ve yaşları eğitime ve ekonomiye bağlı olarak değişmiştir. Artık günümüzde gençler kendi arkadaş ortamlarında tanıştıkları insanlarla istediği zaman evlenebilir hale gelmiştir ama bu dönemde yapılan evliliklerde eski gelenekler yok sayılmamış ve değiştirilerek uygulanmıştır. Örneğin Alanya'da eski zamanlarda yapılan bahçe düğünler turizm sektörünün etkisi ile çoğalan otellere taşınmış yine eski dönemlerde var olan indirtmelik

geleneği takı töreni haline gelmiştir. Bunlara ek olarak kaynak kişilerden edinilen bilgilerde el öpme ve barışık geleneği gibi bazı âdetlerimiz kaybolmuştur.

İnsanların çözümsüz kaldığı tek evre olan ölüm, İslamiyet Öncesi dönemlerden bugüne gelene kadar an az değişen gelenektir. Alanya bölgesinde ölüm ritüelleri incelendiğinde ölüm sırasında, bütün işlemler İslam geleneğine uygun şekilde uygulanmaya devam etmiştir. Ancak ölüm sonrası var olan bazı âdetler teknoloji ile birlikte ufak değişimlere uğramıştır. Eski zamanlarda kefenleme ve defin işlemleri halk tarafından birlik içinde yapılırken bu işlemler günümüzde belediyeler tarafından yapılır hale gelmiştir. Teknolojinin ilerlemesi ile birlikte ölüm ilanları salalarla ilan edildikten sonra, farklı olarak cep telefonlarına mesaj olarak gelmeye başlamıştır.

Ölüm sonrasında yapılan uygulamalarda mezar yemekleri günümüzde de devamlılığını sürdürmektedir. Mezar yemekler ilk zamanlarda mezarlıklarda verilirken günümüze gelindiğinde evlerin önünde, haftalık yemeği olarak verilmeye başlanmıştır.

Yapılan derleme sonucunda doğum, evlilik ve ölüm âdetlerinin en temel değişimi Alanya'ya farklı bölgelerden gelen göçler ve teknolojidir. Hayatımıza teknolojinin girmesi farklı toplumlarda ki kültürlerin öğrenilmesine ve popüler kültür denilen kavramın ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu kavramla birlikte insanlar kendi toplumlarında var olmayan âdetleri yapmaya başlamışlar ve bunların devamlılığı sonucunda yeni bir geleneği ortaya çıkartmıştır.

KAYNAK KİŞİLER TABLOSU

KK	Adı Soyadı	Yaşı	İkametgâh yeri	Mesleği	Öğrenim Durumu
1	Ayşe Evci	89	Güllerpınarı mahallesi	Ev Hanımı	Okuma yazma biliyor
2	Fatma Yücesan	81	Mahmutseydi mahallesi	Ev Hanımı	Okuma yazma bilmiyor
3	Sema Yağdır	67	Tophane /iskele mahallesi	Ev Hanımı	Lise mezunu
4	Zekiye Yılmaz	68	Mahmutlar , Gözüküçüklü köyü	Ev Hanımı	Okuma yazma yok
5	Yaşar Yılmaz	70	Mahmutlar , Gözüküçüklü köyü	Tarım İşçisi	İlkokul mezunu
6	Döndü (gelin) Demir	79	Demirtaş, Hocalar köyü	Ev Hanımı	Okuma yazma yok
7	Ali Korkmaz	77	Tosmur mahallesi	Tarım -hayvan işçisi	Okuma yazma var
8	Meryem Korkmaz	80	Tosmur mahallesi	Ev hanımı	Okuma yazma yok
9	Dursun Karaduman	74	Tosmur mahallesi	Ev hanımı	Okuma yazma yok
10	Ali Karataş	75	Demirtaş mahallesi	Hayvan işçisi	Okuma yazma yok
11	Saime Karataş	77	Demirtaş mahallesi	Ev hanımı	Okuma yazma yok
12	Meliha Karataş	47	Keşefli köyü	Ev hanımı	İlkokul mezunu
13	Ayşe Karataş	51	Keşefli köyü	Ev hanımı	İlkokul mezunu
14	Şaban Demir	79	Hocalar köyü	çiftçi	İlkokul mezunu
15	Kadir Akan	72	Hocalar köyü	İlkokul öğretmeni	Üniversite mezunu
16	Ayşe Demir Yücesan	35	Çarşı mahallesi	Serbest meslek	Lise mezunu 17

17	Saime Güzel	72	Şıhlar köyü	Ev hanımı	Okuma yazma var
18	Ümmühani uslu	66	Akçatı köyü	Ev hanımı	İlkokul mezunu
19	Hayriye Özer	67	Elikesik mahallesi	Ev hanımı	Lise mezunu
20	Ünzile Yücesan	82	İncekum mahallesi	turizmci	
21	Fatma Şahin	49	İncekum mahallesi	turizmci	Üniversite mezunu
22	Semra Yılık	56	Çarşı Mahallesi	Ev Hanımı	İlkokul mezunu
23	Nihat Uçak	80	Hacet Mahallesi	terzi	İlkokul mezunu
24	Nazmiye Uçak	78	Hacet Mahallesi	Ev hanımı	İlkokul mezunu
25	Zeynep Bayram	72	Oba Mahallesi	çiftçi	Okuma yazma yok
26	Ahmet Bayram	81	Oba Mahallesi	çiftçi	Okuma yazma var
27	Hüseyin Yazar	80	Oba Mahallesi	halci	Okuma yazma var
28	Nezih(Fatma Yazar)	78	Oba Mahallesi	Ev hanımı	Okuma yazma yok
29	Fatma Şen	79	Kale mahallesi	Ev hanımı	İlkokul mezunu
30	Pınar Kıymaz	52	Damlaştaş mahallesi	turizmci	Üniversite mezunu
31	Ayşe Kıymaz	75	Damlataş mahallesi	Ev hanımı	İlkokul mezunu
32	Cansen Cimrin	84	Kale mahallesi	Ev hanımı	İlkokul mezunu
33	Birsen Şen	78	Kale mahallesi	Ev hanımı	İlkokul mezunu
34	Mehmet Doğan	60	Kestel mahallesi	terzi	İlkokul mezunu
35	Havva Kaya Yüksel	26	Cikcilli mahallesi	Satış danışmanı	Üniversite mezunu
36	Ayşe kaya Yüksel	28	Hacet mahallesi	Anaokulu öğretmeni	Üniversite mezunu
37	Mukaddes Aladağ	41	Keşefli Köyü	Serbest meslek	Lise mezunu
38	Semra Çelik	47	Saray mahallesi	Ev hanımı	İlkokul mezunu
39	Birsen Pınar	55	Cikcilli / Alanya Merkez	Ev hanımı	İlkokul mezunu

40	Melike Bedanlıoğlu	26	Bedan köyü /Çarşı mahallesi	El Sanatları öğretmeni	Üniversite mezunu
41	Merve Ekmekçibaşı	27	Hacet mahallesi	Ev hanımı	Üniversite mezunu
42	Melahat Küçükatik	72	Çarşı mahallesi	turizmci	İlkokul mezunu
43	Fatma Tulgar	70	Saray mahallesi	Ev hanımı	İlkokul mezunu
44	Sena Çelik	26	Damlataş Mahallesi	Gıda işi ile uğraşıyor	Üniversite mezunu
45	Merve Arslan Çelik	28	Alanya merkez	Felsefe öğretmeni	Üniversite Mezunu
46	Ayşe Karaca	28	Okurcalar mahallesi	optisyen	Üniversite mezunu
47	Emine Çatar	70	Mahmutlar mahallesi	Ev hanımı	Okuma yazma yok
48	Sevdiye Çetin	55	Mahmutlar mahallesi	Ev hanımı	İlkokul mezunu
49	Ayşe Gümüş	53	Çarşı/ oba mahallesi	El sanatları öğretmeni	Üniversite mezunu
50	Tuğba Uysal	26	Çıplaklı mahallesi	Okul öncesi öğretmeni	Üniversite mezunu
51	Ahmet Olgun	71	İncekum mahallesi	Emekli müfettiş	Üniversite mezunu
52	Esen Dal	35	Avsallar mahallesi	Turzimci	Üniversite mezunu
53	Mevlüt Arıkan	70	Toslak mahallesi	Tarım	Okuma yazma var
54	Mümine Arıkan	68	Konaklı mahallesi	Ev hanımı	Okuma yazma yok
55	Ayşe Taş	44	Elikesik mahallesi	Tarım	İlkokul mezunu
56	Ömer Taş	50	Elikesik mahallesi	Turizm	İlkokul mezunu
57	Zahide Taş	90	Elikesik mahallesi	Ev hanımı	Okuma yazma yok
58	Sultan Yönet	42	Avsallar mahallesi	Ev hanımı	Lise mezunu

59	Seher Uysal	47	İncekum mahallesi	Pişici / Ölü Yemekçisi	İlkokul mezunu

KAYNAKÇA

Acıpayamlı, O. (1961). *Türkiye'de Doğumla İlgili Âdet ve İnanmaların Etnolojik Etüd*. Atatürk Üniversitesi Yayınları, Erzurum.

Açа, M. (Kış 2001). "Türk Halk Geleneğindeki Doğum Sonrası Uygulamalara Bir Örnek: Tuzlama". *Millî Folklor Dergisi,* 13(52): 93-100.

Açа, M. (1999). "Kazak ve Kırgız Türklerinde Defin Sonrası Bazı Uygulamalar ve Aş Verme (Aş Toyu)". *Millî Folklor Dergisi,* 4(11): 24- 34.

Aktaş, B. (2018). "Kutlama ve Armağanlarla Kuşatılan Annelik: Diş Buğdayı, Baby Showerve Annelik Eksenindeki Diğer ritüeller". *Mediterranean Journal of Humanities,* VIII(2): 1-32 Antalya.

Akyürek, R. (2020). "Aydın Yöresi Tahtacılarında Düğün Gelenekleri: Bayrak Dikme-tabı/sahabı- Baş kurbanı- Barışma Yemeği- Ocak Kazma ritüeller". *Türk Kültürü ve Hacı Bektaşi Veli Araştırma Dergisi,* (93): 193-205

Altun, I. (2004). *Kandıra Türkmenlerinde Doğum, Evlenme ve Ölüm*. Yayıncı Yayınları, İzmit.

Arık, D. ve Eroğlu, A. H. (2017). *Halk İnanışları*. Grafiker Yayınları, Ankara.

Artun, E. (2013). *Türk Halkbilimi*. Karahan Kitabevi, Adana

Artun, E. (1998). "Tekirdağ Halk Kültüründe Geçiş Dönemleri Doğum- Evlenme- Ölüm". *Bir Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi,* (9-10): 85- 107

Aydemir, B. (2021). *Ağrı Geçiş Dönemleri: Ağrı Merkez İlçe Örneği (Doğum, Evlenme, Ölüm)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van

Bars, M. E. (Spring 2014). "Şor Kahramanlık Destanlarında Geçiş Dönemleri Doğum-Evlenme- Ölüm". *International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic,* (9/5): 253- 270

Boratav, P.N. (2016), *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı*. BilgeSu Yayınevi, Ankara

Boyraz, Ş. (2009). "Okuntudan Davetiyeye Bir Dönüşümün Anatomisi". *Millî Folklor Dergisi*, (21): 87-96.

Candeğer, Ü. ve Emen, H. (2015). " Toros Yörüklerinde Düğün Adetleri: Gazipaşa- Adana-Burdur Örneği*" Alanya Kültür Seminerleri,*

Çiftçibaşı, S. (2018). *Nevşehir İli Derinkuyu İlçesi Halk Kültünde Geçiş Dönemleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.

Çoruhlu, Y. (2015). *Türk Mitolojisinin Ana Hatları*. Kabalcı Yayınevi, Ankara.

Deniz, M. (2015).” Kapatılan Antalya İpekböcekçilik Mektebi ve Antalya’da İpekçilik”. *Türk &İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 2(2): 319-327

Demirel Bozkurt, Ö., Hadımlı, A. ve Sevil, Ü. (2014).“Günümüzde Lohusalıkta Devam Eden Albasması ve Kırklama Uygulamaları”. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi,* (30/1): 111-126.

Doğan, A., Gül, M. ve Böke, H. Böke, (2021). “Malatya’da Düğün Güreşleri ve Ritüelleri”. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1): 1-9.

Elçin, Ş. (1998). *Halk Edebiyatına Giriş*. Akçağ, Ankara.

Eröz, M. (1991). *Yörükler*. Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul.

Erken, F. (2019). *Korkuteli İlçesi ve Köyleri Folkloru (Derleme-İnceleme)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya

Ergin, M.(2015) *Dede Korkut Kitabı*. Boğaziçi Yayınları, Ankara.

Goldstein, S.K. (1977). *Sahada Folklor derleme Metotları*. Kültür Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları, Ankara.

Geçer, E. (2015). *Medya ve Popüler Kültür Diziler, Televizyon ve Toplum.* Metamorfoz Yayınları. İstanbul.

Gönen, S. (2006). “ Dede Korkut Hikâyelerinden Günümüze Yansıyan Doğum Âdetleri”. *Milli Folklor, (*18) 69: 62-71.

Gönüllü, A.R. (1998). *Alanya Folklorundan Derlemeler*. Derya Ofset Matbaacılık,

Gümüş, İ.(2019). “Bir kültür ekonomisi serüveni: ‘okuntu’dan ‘e- davetiye’ye”. *Rumeli Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, s.227-241.

Gürbüz, A. (2001). “XVI-XVII. Yüzyıllarda Alâiye Kalesi”. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, (*10), 207- 226.

Hacıhamdioğlu, T. (1993). “Alanya’da Aratma Geleneği”. *Alanya Tarih ve Kültür Seminerleri* (2)1:159- 160, Alanya.

Işık, M. T., Akçınar, M. ve Kadıoğlu, S. (2010). “Mersin ilinde gebelik, doğum ve lohusalık dönemlerinde anneye ve yeni doğana yönelik geleneksel uygulamalar”. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi,* (7)1: 63-84.

İlbars, Z. (1992). “Alanya ve Çevre Köylerde Evlenme Adetleri” *Alanya Tarih ve Kültür Seminerleri,* (1)1:29- 32 Alanya.

İnan, A. (1995). *Tarihte ve Bugün Şamanizm Materyaller ve Araştırmalar*. Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara,

İnan, A. (1966-1969) “Dede Korkut Kitabında Eski İnançlar ve Gelenekler”. *Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü,* :145-157, Ankara.

Kabataş, Çetin, Ş. (2017). *Antalya ve Samsun'da Yaşayan Yörüklerin Geçiş Dönemleri Âdet ve Uygulamaları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

Kalafat, Y. (2011). *Tematik Halk İnanmaları*. Berikan Yayınevi, Ankara.

Kalafat, Y. (2010). *Doğu Anadolu'da Eski Türk İnançlarının İzleri*. Berikan Yayınevi, Ankara

Kanar, M. (2016). *Leyla ile Mecnun*. Say Yayınları, İstanbul

Kartal, A. (2017). *Konya Halk Kültüründe Türbeler Etrafında Oluşan İnanç ve Uygulamalar.* Yayımlanmamış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Kasapoğlu, E. (2020). *Antalya İli Alanya, Gazipaşa, Gündoğmuş ve Akseki İlçelerinde ki Sağaltma Ocakları ve Uygulamaları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya

KAYA, K. (1937). "Doğum ve Çocuk Büyütme Hakkında" *Türk Akdeniz Dergisi,* S. 2, s.14-15.

Kayalı, N. (2010). *Mersin Halk Kültüründe Geçiş Dönemleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Kayabaşı, R.G. (2018/3). "Bahşiş Yörüklerinde Evlilik İle İlgili Âdet ve İnanmalar" *folklor/edebiyat*, (24)95: 67-93. İstanbul.

Koçak, F. N. (2013). *Tarihte Alanya*. Alanya Ticaret ve Sanayi Odası Yayınları, Konya

Koçakoğlu, B. (2017). *Rivayet Ederler Ki Alanya Efsaneleri*. Konya

Koksal, H. (1996). "Türk Kültüründe "Saçı" Geleneği, Buna Bağlı Ritler – Pratikler" *Bilig Dergisi* (1): 75- 96

Kökus, C. ve Uslu, F. " Batı Antalya Yörüklerinde Hamilelik sürecinde Halk Hekimliği". *Yörük Araştırmaları*. (2): 143-153

Lutfi, M. (1937). "Alanya Tarihi Hakkında" *Türk Akdeniz Dergisi,* S.4, s.12-14.

Meral, E. (2019). *Keles İlçesi Küçük Ovacık Mahallesi Geçiş Dönemleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa

OĞUZ, R. (1943). "Antalya'da Eski Düğünler ve Kına Geceleri", *Türk Akdeniz Dergisi,* S.27, s. 10- 12.

Ong, W.(2012). Sözlü ve Yazılı Kültür Sözün Teknolojileşmesi. Metis Yay. Ankara

Ölmez, F. N. ve Sökmen, S. (2012). "Isparta Gönen'de Geçmişten Günümüze Evlenme Âdetleri". *Milli Folklor,* (24):333-344

Örnek, S. V. (1977) *Türk Halkbilimi*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara

Örnek, S.V. (1971). *Anadolu Folklorunda Ölüm*, AÜDTCF. Yay., Ankara.

Polat, Ç. (1999). *Başlangıçtan Günümüze Ülkemizde Derleme Çalışmaları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Sayın Alsan, Ş. (2022). "Türk Kültüründe Ölüm Olgusu Ve Ölüm Sonrası Ritüelleri". *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi. (*15)37: 179-196

Sezen, L. (2005). "Türkiye'de Evlenme Biçimleri". *A.Ü Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* (27): 185- 195

Türeli , N. (İlk baskı 1937). "Alanya Tarihini Aydınlatan Bir Belge". Türk Akdeniz, s. 23-24.

Uysal, Y(2008). *Gazipaşa Folkloru/Geçiş Dönemi Âdetleri.* Yayımlanmammış Yüksek Lisan Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya,2008

Yalman, A. R. (1977). *Cenupta Türkmen Oymakları I*. Milli Eğitim Basımevi , İstanbul.

Yalman, A. R. (1977). *Cenupta Türkmen Oymakları II*. Milli Eğitim Basımevi , İstanbul

Yeşil, Y. (2014). "Türk Dünyası'nda Geçiş Dönemi Ritüelleri Üzerine Tespitler". *21. Yüzyıl Eğitim ve Toplum Dergisi*. (3)9: 117-136.

Yeşil, Y. (2012). *Türk Dünyasında Geçiş Dönemleri Ritüelleri ve Bu Ritüellerde İcra Edilen Türler*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yetkin, H. (2000). *Dünden Bugüne Alanya'da Yaşam* . Çali Grafik Matbaacılık, İstanbul.

Yılmaz, Ç. (2020). *Nevşehir'de Geçiş Dönemlerinin Halkbilimsel Yönden İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

Ö Z G E Ç M İ Ş

Adı ve SOYADI	Kübra YÜCESAN
Doğum Yeri- Tarihi	
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Anadolu Meslek ve Teknik(Kız Teknik) Lisesi
Lisan Diploması	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü 2018
Yabacı Diller / Dil	İngilizce
İŞ DENEYİMİ	
Stajlar	Şehit Mehmet Çetin Anadolu İmam Hatip Lisesi (2018)
Çalıştığı Kurumlar	Şehit Abdullah Ümit Sercan Anadolu Lisesi (2019-2020) Alanya Fahri Gürses Destek Eğitim Kursu (2020-

FOTOĞRAFLAR

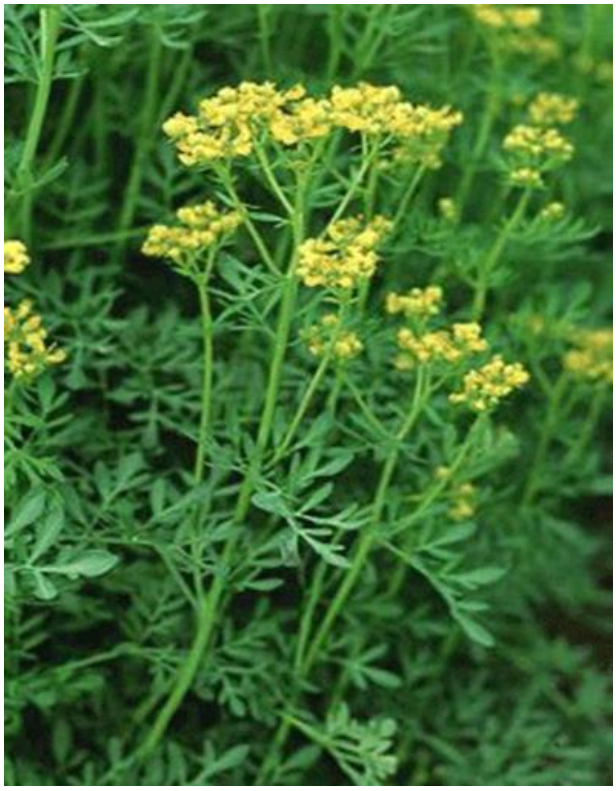
Fotoğraf 1: Kaynak kişi 1 Ayşe Evci ve kaynak kişi 2 Fatma Yücesan

Fotoğraf 2: Kaynak kişi 13 Ayşe Karataş ve kaynak kişi 16 Ayşe Demir

Fotoğraf 3: Kaynak kişi 38'den alınan ve kısırlığı gidermek için kullanılan Meryem Ana otu

Fotoğraf 4: Çocuk düşürmek amacıyla kullanılan kokan sedef çiçeği örneği

Fotoğraf 5 -6: kaynak kişi 40'ın cinsiyet belirleme etkinliğinden kareler.

Fotoğraf 7: Eskiden bebekleri uyutmak için kullanılan tahta beşik

Fotoğraf 8: Günümüzde de hala yapılan tuzlama adetinden bir kare, kaynak kişi 58

Fotoğraf 9: kaynak kişi 26'nın kardeşinin nişan töreni yıl 1975

Fotoğraf 10: Kaynak kişi 11'in gelin alma töreninden bir kare yıl 1963.

Fotoğraf 11. Kaynak kişi 39'un düğün almasından bir kare yıl 1991

Fotoğraf 12: kaynak kişi 48'in nişanı 1991

Fotoğraf 13: kaynak kişi 39'un damat evine girişinden bir kare

Fotoğraf 14: Kaynak kişi 24'ün kınasını gelen kınacı ekibi

Fotoğraf 15: Eski Eşgilik düğünlerinden bir kare her yere giden def ekibi

Fotoğraf 16: Eski düğünlerde gelinlerin çeyizlerini götürdükleri sandık kaynak kişi 10

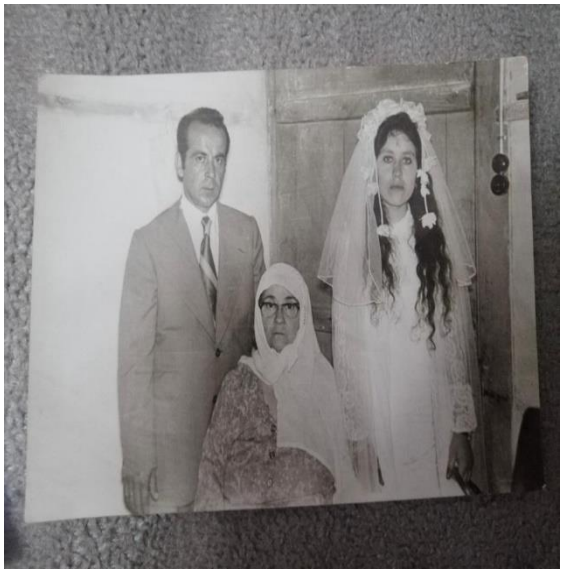

Fotoğraf 17: Düğün güreşlerinde kullanılan kıspet kaynak kişi 51

Fotoğraf 18: kaynak kişi 7, 8, 9 ile sohbet sonrası bir kare

Fotoğraf 19: Kaynak kişi 20'nin düğün fotoğrafı

Fotoğraf 20: kaynak kişi 20 ile sohbet sonrası bir kare

Fotoğraf 21: Kaynak kişi 25, 26,27,28 ile derleme sonrası çekilen bir kare

Fotoğraf 21: Mezar adetlerinlerinde eski ve yeni mezarların üzerine konan murt pürü